

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

48ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

16-25.11.2007

MINISTRY OF CULTURE

48th THESSALONIKI

INTERNATIONAL FILM FESTIVAL

MASTERCLASS INTERNET BLOGS

Introduction by Georges Corraface, TIFF's president, and Lisa Nesselson, Variety's film critic and discussion's moderator.

Lisa Nesselson

Hello, everyone. I've been in Greece for 36 hours and it is obvious to me that in this festival there are a great many good choices simultaneously. So, thank you for joining us today.

I've been a professional film critic for 25 years. By professional, I mean that it happened when someone gave me a little bit of money for my opinion. The world has changed in this quarter of the century and we now have a lot of interesting, less interesting, completely useless, fascinating opinions for free and others that you can purchase.

Just so we know whom we are speaking to today, may I have a show of hands, people in the room who have ever written about film for money? Okay. And how many of you have posted an opinion or sent a letter to the editor about a film or something filmic not expecting to get paid? Could you raise your hands? Some overlap. Okay.

So, when I was 12 years old, I wrote in my journal "I am a movie nut" with three exclamation points and a squiggly underline. I've been watching movies ever since and I guess my goal was to first get into the movies for free so I could see as many of them as possible and then maybe break even. I think of being a film critic as sort of being a ski instructor; there are people who give ski lessons in order to not have to pay their lift fees so that they can go skiing at whatever time they are not teaching other people how to ski; in film criticism, that a lot of people are now willing to give their opinions without any money in exchange, is changing as we speak.

So, I went to film school, figured out that I didn't have the kind of personality it took to tell vast numbers of other people that they must bend to my will and so I made my plans a little bit smaller: just me and a typewriter or just me and a computer. And I was raised in the United States, mostly in Chicago and I moved to France 29 years ago and France has a very special approach to cinema, which is like the essential components of life like breathing, eating and drinking. Where I come from, it's more of a commercial enterprise and if people find reasons to live on the screen, that's collateral damage; that's fine, that's something you can also pick up on. So, by writing for a bunch of publications, one day someone tapped me on the shoulder and said, "Would you like to write for the American trade paper 'Variety?'" and here I am.

So, if we could start with my distinguished colleague, Ronald Bergan. Tell us how you got into the film criticism game.

Ronald Bergan

Well, I don't want to give an autobiography, but I will give you a brief example. I was living in France (I'm old enough to remember the '60s and people say that if you remember the '60s, you weren't there, but I do remember them) and I got my film education at the "Cinematheque" and I started to write for papers in England and when I came back I wrote for various newspapers, anyone who would have me, and I published books. Remember books? These are books. Some people might not remember. This is my latest. It's "Film". Everything you wanted to know about film but are afraid to ask. Don't blame me for the cover and it's in about 6 or 7 languages, although not yet in Greek. Anyway, it's much better than blogs and you can give this for a Christmas present. You can't give blogs for Christmas presents.

Anyway, I've been writing and I've been teaching film theory and film history at Florida International University during the winter -that's why I go there mainly- but I also feel like I'm the kind of person who goes out there to convert people, especially Americans, to the "other" cinema. So, I

can say that where I'm coming from -as the Americans say- is that I have no interest whatsoever in mainstream cinema, whether it's French or Italian or American. So, my kind of film is really a man and a woman and a dog in one room in black and white, maximum six takes in the Lithuanian language with subtitles, much more so than "Batman Never Ends" or whatever they're called. That's where I'm coming from.

But I have been blogging for about 2 years for "The Guardian", hoping that this will come to balance, but I am sceptical about the whole process and I will elaborate on that a little later. I hope I have the chance.

Χρήστος Μήτσος

Καλημέρα κι από μένα. Εγώ είμαι Αθηναίος, γεννήθηκα στην Αθήνα, σπούδασα στη Θεσσαλονίκη γιατί αφού δεν υπάρχει σχολή κινηματογράφου για σκηνοθέτες, δεν υπάρχει πολύ περισσότερο, όπως ξέρετε όλοι, σχολή για δημοσιογράφους ή για κριτικούς κινηματογράφου.

Σπούδασα, λοιπόν, οδοντιατρική εδώ στη Θεσσαλονίκη και γυρίζοντας στην Αθήνα το 1989, δούλεψα -κι ήταν και η πρώτη δουλειά που έχω κάνει ποτέ μου- στο περιοδικό «Σινεμά». Αρχισυντάκτης, λοιπόν, στο περιοδικό «Σινεμά» από το '89 ως το '97 και από το 1997 διευθυντής. Φέτος είναι η πρώτη φορά που άλλαξα δουλειά.

Έφυγα από το περιοδικό «Σινεμά» και ανέλαβα τη στήλη του περιοδικού «Αθηνόραμα» στη θέση του Μπάμπη Ακτσόγλου, ο οποίος ήταν ένας πολύ αγαπητός φίλος, Θεσσαλονικιός, κι ένας από τους καλύτερους κριτικούς που είχαμε. Η σχέση μου με τον γραπτό τύπο, την κριτική, ξεκινάει από το 1982, όταν έγραφα στο περιοδικό «Οθόνη», αλλά επαγγελματικά είναι, όπως σας είπα, από το 1989.

Αυτό που έχω να πω είναι ότι κομμάτια των κριτικών, μικρές κριτικές απόψεις ειδικά για το Internet δημοσιεύονται στο περιοδικό «Αθηνόραμα» αλλά εγώ προσωπικά ούτε έχω μεγάλη σχέση με τα blogs και νομίζω ότι αυτό το πράγμα είναι περισσότερο μια ανάγκη του περιοδικού να έχει μια άποψη κριτικής στο Internet, παρά μια δουλειά η οποία γίνεται ειδικά σαν κριτική κινηματογράφου ηλεκτρονικού τύπου.

Το «Αθηνόραμα» είναι ένα πολύ δυνατό έντυπο στην Αθήνα όσον αφορά στο σινεμά, και από πωλήσεις, αλλά και επειδή διαμορφώνει γνώμη και έτσι πιστεύω κι εγώ -θα πω κι εγώ τη γνώμη μου ως εκπρόσωπος του γραπτού τύπου- ότι αντιπροσωπεύει ένα πράγμα που θα συνεχίσει να μένει, ενώ το μέλλον είναι τα blogs και η ηλεκτρονική κριτική, ας το πούμε έτσι.

Ray Pride

Καλημέρα. My name's Ray Pride, I have been a professional film critic for over 20 years, I've worked for the same print weekly in Chicago for 15 years and also write for a film magazine out of New York called "Filmmaker"; it's published by the American independent feature project and also they have a blog and there's another website I'm involved with called www.moviecitynews.com, which aggregates English language stories about different things in the film industry and film culture and provides sort of a digest of what you can cling to that day.

I do reviews and interviews. I'm also a photographer. While at the festival here, I'm posting videos to the blog of "Filmmaker" magazine and a couple of photo essays about the Festival of Thessaloniki for www.variety.com, so I'm kind of fascinated. It's nice that print media sustains itself. It's nice to see in Thessaloniki 8,10,12 different publications that are all using the model of a free newspaper or free magazine that advertises and supports them, which is a way a lot of alternative weeklies have supported themselves in the past in the United States, while offering alternative perspective from the mainstream/corporate press.

But what I find interesting about the Internet and not using that "b" word is what you can do. I haven't posted it yet but I've got a piece that will be on the "Filmmaker" blog that includes a very striking photograph, some text and then two short excerpts from Masterclasses and essentially if

I had a wireless connection set up and not having to juggle so many things, in 30 minutes of the time that I was at this Masterclass, I could have had on the Internet my perspective on what these people were saying, my little short video clip shot in my style and then some text.

I find that immediacy to be thrilling but there is the problem that I hope we'll be getting into about; one of the deficits and it's about blogging in general is that -I can't remember who said it but it's something like "If everyone is a photographer, is anyone a photographer?" If everyone is a film blogger, is anyone a film blogger? Because someone may have a very interesting voice and a contentious voice, but really also be someone who's very good at rhetoric and not very good at finding or defining their aesthetics without being pompous, which is having a very lively view of what cinema can be and all of its permutations. And then you're reading something that is essentially insertion; it's not a conversation. A lot of American film blogs and English film blogs deal in insertion and contrarian opinions and I think it will be an interesting thing to talk about in a bit.

Ιωσήφ Πρωϊμάκης

Καλημέρα. Εγώ είμαι ο Ιωσήφ Πρωϊμάκης. Καταρχάς, είναι η πρώτη φορά που κάνω κάτι τέτοιο, οπότε συγχωρήστε με για τα λόγια που θα χάνω κι ευχαριστώ το Φεστιβάλ που με έβαλε σε αυτή τη θέση με συναδέλφους που διαβάζω κι εκτιμώ εδώ και χρόνια.

Με τον τρόπο που το έθεσαν οι προηγούμενοι, εγώ είμαι επαγγελματίας κριτικός, ήμουν από το 2002 μέχρι το 2003, 2003-2004 ήμουν ερασιτέχνης κριτικός. Από το 2004 μέχρι σήμερα είμαι μερικούς μήνες επαγγελματίας και μερικούς μήνες ερασιτέχνης. Είχα ξεκινήσει το 2000 να σπουδάζω στη Θεσσαλονίκη. Εδώ ανακάλυψα το www.cine.gr, ένα κινηματογραφικό site που φαντάζομαι όλοι θα ξέρετε -μπορεί και όχι. Μετακόμισα στην Αθήνα όπου ανακάλυψα κι εγώ αυτό που είπε η κ. Nesselson: έναν τρόπο να βλέπω ταινίες τζάμπα. Αργότερα κατάφερα να παίρνω ένα ελάχιστο εισόδημα από αυτό.

Μετά πέρασα στον έντυπο τύπο. Ήμουν για έναν χρόνο στην αρχισυνταξία του κινηματογραφικού κομματιού ενός περιοδικού για DVD και κατά τη διάρκεια αυτού άνοιξα το blog, το "Movies for the masses" το οποίο τρέχω εγώ με έναν συνάδελφο. Ο Ηλίας βοηθάει στα κείμενα επίσης και είναι ένα μέσο που έχω αγαπήσει και για το λόγο που είπε ο κ. Pride, για την αμεσότητα και την ευκολία και τον τρόπο που μπορείς ο ίδιος να διαμορφώσεις το ύφος και το στιλ που θα προσεγγίσεις το κοινό σου, αλλά και το εγγενές κοινό του το οποίο βρίσκω πάρα πολύ κοντά σε μένα, κυρίως ηλικιακά αλλά και πολλές φορές θεματολογικά.

Ευχαριστώ που με ακούσατε. Ίσως πω κάτι ακόμα παρακάτω.

Ηλίας Φραγκούλης

Καλησπέρα. Ηλίας Φραγκούλης. Εγώ, απ' όσο θυμάμαι τον εαυτό μου, μου άρεσε να βλέπω σινεμά και να γράφω. Όταν τελείωσα το σχολείο, το μόνο που είχα να επιλέξω, γιατί οι σχολές δεν υπήρχαν εκείνη την περίοδο στην Ελλάδα, ήταν να μπω σε μια ιδιωτική σχολή δημοσιογραφίας, το μόνο πράγμα που μου ταίριαζε μάλλον.

Αφού τελείωσα, μπήκα αμέσως στο χώρο του πολιτιστικού ρεπορτάζ, απ' όπου έφυγα τρέχοντας γιατί κατάλαβα ότι είχε να κάνει περισσότερο με δημόσιες σχέσεις παρά με παρουσίαση οτιδήποτε αρτίστικου. Αργότερα, είχα την πολυτέλεια ν' ασχοληθώ με τον κινηματογράφο που ήταν και η μεγαλύτερη αγάπη μου. Κάποιοι άνθρωποι πίστεψαν στα κείμενά μου και τώρα, εδώ και 16 χρόνια, έχω μείνει σε αυτή τη δουλειά.

Πέρασα, όπως και οι περισσότεροι που ασχολούνται στο χώρο, από το περιοδικό «Σινεμά» στην Ελλάδα. Κάποια στιγμή ξεκίνησα μια κινηματογραφική εκπομπή σε ένα ιδιωτικό μουσικό κανάλι, το MAD TV -κάτι σαν το MTV της Ελλάδας κατά κάποιο τρόπο. Κάνω αυτή την εκπομπή εδώ και 8 χρόνια. Οι περισσότεροι θεατές μάλλον με μισούν αλλά κατά ένα μυστήριο τρόπο με βλέπουν με μανία.

Και πριν από 4 χρόνια περίπου, μου ζητήθηκε να αναλάβω τη στήλη κινηματογράφου στην Athens

Voice, ένα εβδομαδιαίο free press, το οποίο βασιζόταν στην ιδέα της Village Voice, ακόμα και σαν στήσιμο. Πίστεψα ότι θα είναι ό,τι καλύτερο μου είχε συμβεί, γιατί έμοιαζε πολύ ωραία η ιδέα του να μεταφέρουμε τη Village Voice σε ένα ελληνικό πρότυπο. Σταδιακά είχα κάποιες προβληματικές εμπειρίες γιατί ένα free press βασίζεται, όπως ξέρουμε όλοι μας, στη διαφήμιση, αλλά όταν αυτή η διαφήμιση ενοχλείται από αυτά που γράφεις, τότε κινδυνεύει η θέση σου. Άρα, εγώ άρχισα να λογοκρίνομαι σταδιακά και κάποια στιγμή απολύθηκα από το έντυπο γιατί έγραφα πολλές αρνητικές κριτικές που ενοχλούσαν τη διανομή.

Ταυτόχρονα, τα τελευταία τρία χρόνια άνοιξα ένα blog που λέγεται "Cinemas" και είναι βασισμένο στο blogspot. Στην αρχή ήθελα να το χρησιμοποιήσω σαν αρχείο των κριτικών μου σε ηλεκτρονική μορφή έτσι ώστε κάποιοι που θα ψάχνανε παλιότερα κείμενά μου να μπουν στο Internet και να τα διαβάσουν. Από τη στιγμή που απολύθηκα από την Athens Voice, γιατί ο κυριότερος όγκος κειμένων περνούσε από αυτά που έγραφα για την Athens Voice, συνέχισα να διατηρώ αυτό το blog γιατί μου άρεσε να γράφω, μ' αρέσει να γράφω και πέρα από την εμφάνιση στην τηλεόραση που είναι κάτι διαφορετικό, ήθελα να έρχεται ο κόσμος σε επαφή με αυτά τα κείμενα που μου έλεγαν ότι γούσταραν τόσο πολύ, τέλος πάντων, και εξακολουθώ πλέον αυτή τη στιγμή ν' απολαμβάνω την ελευθερία του blogging γράφοντας κριτικές.

Και ελπίζω κάποια στιγμή να συνεχίσω σε κάποιο άλλο έντυπο και να γράφω ελεύθερα, γιατί στην Ελλάδα είμαστε σχεδόν 10 χρόνια πίσω από οτιδήποτε άλλο συμβαίνει στον κόσμο. Απλά αυτό. Κάποια στιγμή αργότερα θα καταλάβετε τι πάει να πει αλλοίωση κειμένου από αυτό που έχεις στείλει. Η ειρωνεία, βέβαια, ήταν ότι εγώ έστειλα την Τρίτη ένα κείμενο και την Πέμπτη που δημοσιευόταν το έντυπο υπήρχε ένα άλλο κείμενο. Παρόλα αυτά, στο δικό μου blog υπήρχε το κείμενο που είχα στείλει εγώ γιατί εγώ αυτό το κείμενο είχα.

Έτσι, αυτοπόσταρα, όποιος καταλάβαινε τις διαφορές, τις καταλάβαινε, πολύς κόσμος με ρωτούσε «Τι συμβαίνει εδώ;» Μάλιστα, είχε έρθει ένας σκηνοθέτης σε ένα συνέδριο, Έλληνας σκηνοθέτης, και μου είχε πει «Γιατί έγραψες καλά λόγια στο έντυπο για την ταινία μου, αλλά το βράδυ στην εκπομπή σου με έθαψες;» Του λεω, «Αυτό που διάβασες δεν ήταν δικό μου». Η συνέχεια μετά.

Lisa Nesselson

You've just touched on a number of things we could talk about all day, but one of the things that strike me listening to my colleagues is that most of us would agree that whether we are good critics or bad critics, we've spent our lives thinking about film, we care about movies deeply -with the possible exception of someone who wants to see things in Lithuania- and that we are qualified to do what we do.

But there is a special element in talking about film, which is that most people believe they are legitimately film critics. I don't think that if someone asked me tomorrow to review opera or dance or theatre for "The New York Times", I'd say, "You're out of your mind!" I know when I enjoy a dance piece but I have no idea whether the movements they are executing are actually simple or extremely difficult. It would be like becoming a judge for Olympic figure skating from one day to the next. I know what I think is pretty but I don't know the foundations of what is difficult, what has already been accomplished by other people in the field.

So, often, I'll run into people substantially younger than myself and they'll say "Why do you, film critics, always refer to these other movies that nobody's ever heard of and nobody is ever going to see again" or a film would be a remake but of course it's only a remake if you've seen the original; otherwise it's the film that it is. And of course, editing and using the Internet as a possible location in which to say what you really meant, before an editor and a corporate entity got their hands on it.

"Variety" has existed for 101 years in print and in about 1994, I think, they launched a website because everyone was saying that was the future but they really didn't know what they were doing so it was only comprehensive; they only put certain reviews on it of movies that they thought people

might want to read online. Although they had infinite space, they didn't want to take advantage of it. They wanted complete agreement between what you could see in an issue of the printed version of "Variety" and what you could eventually read online.

Then they moved along and made it all faster but the problem is that there is infinite space that we could all use and also the idea that a lot of people are reading electronic messages on very small devices, so you could write 10,000 words or 20 pages about a film and there would be room for it in cyber space at no additional cost. I run into editors who want to keep everything really short so people can just get an idea of it.

Also, what I was going to say about "Variety" is that you used to have to pay several hundred dollars a year to subscribe to it online and about a year and a half ago, I think, without warning they made the reviews available to anyone on earth with an Internet connection, but they didn't tell the reviewers, so from one day to the next I started getting very strange e-mail messages from people all over the world saying "You really write funny. Do they make you use words like that?"

Because "Variety" has a very special language; in newspapers, if they say words differently or spell them differently, it's to save space. I think it was a secret language for the trade when it started but, for example, you never speak about a director in "Variety"; they are a 'helmer'; they are at the helm of the ship that is the film. You never quit a job or you never fire; you "ankle", the ankle being part of your foot and you activate your ankle to leave the room, leave the office and the company. We don't speak of actors and actresses; we say "Thesp"; Thesp short for Thespian, a word you may have heard.

And so, I was getting messages from people all over the world accusing me of using a weird, made-up language because they didn't know what "Variety" was. I'll also get things now from people saying "I was just trying to decide whether to buy a ticket to that movie or not and you gave me all this background. I don't care about that. Should I see the movie or not?"

So, are we providing a service for people who want to rush out to see a movie right now or are we writing for posterity? One of my great joys in life right now is to go back and read reviews in the time that they were written by people who had an opinion worth expressing and knew what to say.

Anyway, if anyone would like to address any or all of that, it's open.

Ronald Bergan

Lisa, I wrote a blog recently in "The Guardian" about the language of "Variety" which wasn't flattering. So, I sent it to you and put my name on it. I put my name on various things.

The problem is that I was very optimistic. For example, when multiplexes opened I thought we'd have far more choice because at least one or two of the cinemas that opened would show a less than popular film or a difficult film, but unfortunately we have "Spiderman 1,2,3,4" in all four cinemas and we don't have the choice.

I was hoping that when digital cameras came in, we'd have a lot of masterpieces from people who could not find the money to make films before. Unfortunately, we have more and more garbage made with digital because people haven't learned how to shoot on film and you watch a film by Godard who spent his life making films on film; he makes one on digital and it's a masterpiece.

Then, when blogs came in, I thought "Wonderful!" because newspapers are under pressure from big companies. I know that in England you have to lead with the new blockbuster even if you don't like it; you've got to give 3-4 paragraphs to it and then at the end of the review someone says at the column "But the best film of the week was this little Iranian film" and it's one sentence. So, I was hoping that this would readdress the balance, but unfortunately it's worse.

Let me tell you quickly the three histories of cinema. One is the chronological history of cinema. The second is the technological advance of cinema. The third is the history of criticism. As Godard said, film ended in 1968, with which I agree. At the end of "Week End", he said, "Fin du cinéma".

That's the end of cinema, but unfortunately criticism has ended now because we have this whole mass of a bog of blogs; we're drowning in it, we don't have any perception as we did in the '60s where we had "Cahiers du Cinéma", perceptive critics. Now, we don't know where we are.

And Lisa actually touched on one thing that interests me. Why is film considered less than the other arts? Anybody could write about cinema and I love classical music. I go to the opera, I go to concerts but I cannot read music; I can make an intelligent conversation about symphony and opera but I cannot read music and most critics cannot read films and this is the problem. They have to be experienced critics. The public who knows nothing needs someone to direct them. Otherwise, they will go to all these rubbish films, which don't need criticism; they sell themselves. I get carried away about this subject. I'll let someone else speak.

Lisa Nesselson

You've raised this idea that anything we write or say, whether it's published on a sheet of paper or it's out there in cyber space is actually having any influence on anyone anywhere. Do you believe there was a golden era where people couldn't wait to hear what the critics had to say or they'd go see the movie anyway and then read what they had seen because this would explicate the text?

Ronald Bergan

It was a little more golden and shining than at the moment.

Ray Pride

One of the things in the job of collating links is that I find myself using different things like RSS readers or Google news searches and I get exposed to fragments of things that I don't want to read, that I don't think anyone else wants to read and the ones that are the worst are the ones that are full of negativity. In the US there are a lot of daily newspapers critics, I can name some names, Dave Care, Joe Lyden; there're some others whose blogs appeared after they were fired from jobs, complaining about the fact that they had a golden age when they had a paycheck and they didn't get a golden parachute and now it's no longer a golden age because the model of what they had expected since childhood, i.e. to become a metropolitan daily reviewer, ended.

And rather than staying alert and alive in technological changes as one needs to stay alert and alive to shifts in international cinema, different national cinemas, different technological things, they just complained rather than providing something prescriptive. You can't lead by example. There's a great American academic who's just retired named David Bordwell. His "Introduction to Film Artists" has gone to 8 or 9 editions and it is one of the great lucid books about how shots and all the facets of the grammar of cinema tell stories. And he's been retired and on a pension, he's been doing this blog and he's been doing five things a week. He goes to Hong-Kong and meets with Hong-Kong directors, he goes off with this wonderful circumnavigation of an idea that no publisher would want in a daily paper, yet he has the leisure and the intelligence to lead by example with doing something that is good.

The problem with a lot of blogs that I am exposed to is that there are writers who simply are not making an argument; they don't have a vivid view of whatever it is they love about whatever types of movies and it becomes competing sets of lists. The ten most this, the fifteen most that. There's a thing in three different websites I know that people are attacking. On the website that I'm part of, www.moviecitynews.com, there is a very naïve 24-year-old who writes for us, who wrote why Ridley Scott is bad and Tony Scott is worse. And then there's another piece that another blog did saying that they were both rubbish.

What is more interesting is that there is a Canadian publication called "Cinemascope" produced by Mark Peranson and Christoph Huber, which wrote a piece about "Déjà vu", the Tony Scott film which in some ways is quite a lurid film. The piece is quite lurid and deranged in its own way, yet it makes you think about the fact that Tony Scott began as a painter, about this visual style that is all

haphazard to some eyes but is in fact dealing with things like the scumbling of paint, with textures in narrative cinema. I would prefer to read that crazy assertion that has all these great surmises than somebody going "Bad!"

There's a lot of that. You see people writing things and it's almost like "Oh, sound are in cinema, color are in cinema, celluloid are in cinema". Cinema was probably great in Mount Olympus when Zeus said, "I've got this story. If I could get another god to pay for it and another god to finance this film, it would be so beautiful. I imagine it in my head!" And there's cinema. But you know, cinema was ruined after they got celluloid.

Lisa Nesselson

I'd like to bring our Greek colleagues a little more into the conversation.

Ηλίας Φραγκούλης

Εγώ νομίζω ότι φέτος η ταινία που με συνάρπασε περισσότερο και μου είπε πολύ περισσότερα πράγματα απ' οτιδήποτε έχω δει ως τώρα, ακόμα και σε φεστιβάλ, ήταν το "Ratatouille". Στο "Ratatouille" υπήρχε το μότο που έλεγε "Anyone can cook". Δεν το είχα συλλάβει αρκετά στην αρχή αλλά φθάνοντας στο απόσπασμα του κριτικού-γευσιγνώστη που κάνει την αυτοκριτική του μετά το γεύμα του ποντικού, αισθάνθηκα ντροπιασμένος και βγήκα από την αίθουσα λέγοντας ότι πρέπει ν' αλλάξω επάγγελμα.

Ναι, είμαστε μίζεροι, αυστηροί, παράξενοι, τεμπέληδες, δεν κάνουμε στην ουσία τίποτα, ξυπνάμε ένα πρωί και βλέπουμε ταινίες και γράφουμε απλά γι' αυτές. Κατακεραυνώνουμε το 80% από αυτό που βλέπουμε και ντρεπόμαστε ακόμα και στην ιδέα του ότι θα μπορούσαμε να τολμήσουμε να σκηνοθετήσουμε οτιδήποτε. Ή κάποιοι από εμάς, μπορεί να είναι και αποτυχημένοι πρώην σκηνοθέτες ή κάποιοι που σπούδασαν κινηματογράφο και δεν κατάφεραν ποτέ να κάνουν κάτι, άρα θα χτυπήσουν αυτούς που το κατάφεραν.

Μετά, όμως, λίγο μου πέρασε αυτή η αρχική εντύπωση. Εξακολουθώ να πιστεύω ότι το "Ratatouille" είναι μια πολύ σπουδαία ταινία και ότι αυτή η αυτοκριτική του γευσιγνώστη είναι από τα πιο συγκλονιστικά πράγματα που γράφτηκαν φέτος σε σενάριο, αλλά μου 'ρχεται μια σφαλιάρα στο τέλος όταν ανοίγω το Internet.

Υπάρχει ένα ζήτημα που έχει να κάνει με το τι μπορείς να πιστέψεις και τι δίνει στον κάθε γράφοντα την εξουσία να θεωρεί ότι αυτό που έχει γράψει είναι κριτική. Ίσως το μεγαλύτερο κακό όλων ξεκινάει από την Αμερική λόγω της μαζικότητάς της και ένα από τα χειρότερα παραδείγματα που μπορώ να φανταστώ, ίσως και πρωτεργάτης κατά κάποιο τρόπο, είναι ο γνωστός Harry Knowles του "Ain't It Cool" όπου έχουμε την περίπτωση ενός ανθρώπου που ήταν απλά σινεφίλ. Ένας σινεφίλ μπορεί να είναι και ο Tarantino. Κάποια στιγμή παίρνει μια κάμερα και κάνει μια ταινία.

Αυτός ο τύπος, όμως, κλείστηκε στο σπίτι του και έγραφε κάτι που νόμιζε ότι είναι κριτικές. Κάποια στιγμή άνοιξε ένα site, μάζεψε μια παρέα ατόμων από διάφορες πολιτείες οι οποίοι κατάφεραν με διάφορους τρόπους να μπουν σε test screenings ή previews ή οτιδήποτε και να γράφουν κάτι που αυτοί νομίζουν ότι είναι κριτική. Έτσι, μπαίνεις μέσα σε ένα site και βλέπεις ότι ο τύπος ζει μόνο για να δει το "Transformers" κι όταν δει το "Transformers" θα γράψει "Fuckin' awesome!" Τελεία. Κι από κάτω θα έχει διακόσια σχόλια που θα λένε «Είσαι μαλάκας» ή «Είσαι θεός».

Αυτό έχει επηρεάσει ολόκληρη την Αμερική προφανέστατα γιατί έδωσε την εντύπωση στον κάθε φαν του κινηματογράφου ότι μπορεί να ανοίξει μια δωρεάν σελίδα και να γράφει μέσα από την άποψή του ή να σχολιάζει τον καθένα ακόμα και σε ένα μέσο που χρησιμοποιούμε όλοι μας όπως είναι το IMDB -κάποιοι από αυτούς να πιστεύουν ότι θα έπρεπε να δουλεύουν γράφοντας κριτικές.

Αυτό είναι ένα πρόβλημα. Εγώ αυτή τη στιγμή έχω ένα cineblog στο οποίο περνάω τις κριτικές μου. Δεν έχω βάλει το όνομά μου από πάνω με λαμπιόνια γύρω-γύρω και bold γράμματα. Το έχω κάπως κρυμμένο σε ένα βιογραφικό και όποιος έξυπνος το καταλαβαίνει. Γράφω, λοιπόν, ένα κείμενο. Ένας αναγνώστης του blog μου που δεν ξέρει ποιος είμαι στην πραγματικότητα, γιατί εγώ δουλεύω σε

αυτό το χώρο 16 χρόνια, μπορεί να με βλέπει λίγο χαριτωμένα σαν ένα τύπο που γράφει λίγο καλά. Δηλαδή, έχω πάρει ένα σχόλιο μια φορά «Είναι πολύ ενδιαφέροντα τα κείμενά σου. Θα μπαίνω συχνά να σε διαβάζω». Δεν είχε την παραμικρή ιδέα για το ποιος είμαι και του φάνηκα σαν ένας blogger που έγραφα μάλλον ωραία.

Αυτό, βέβαια, εμένα δεν με διαχωρίζει καθόλου από τον οποιονδήποτε ανώνυμο ο οποίος θα ανοίξει επίσης ένα blog, θα πάει να δει μια ταινία και μετά θα γράψει ένα κατεβατό τριών σελίδων γράφοντας κριτική; Τι είναι αυτό; Δυστυχώς, αυτό επηρεάζει και τον κόσμο. Επηρεάζει πολύ κόσμο γιατί μέσα από φίλους, μέσα από browsing, μέσα από οτιδήποτε, θα ανοίξεις μια σελίδα, θα διαβάσεις ένα κείμενο κι αν έχει μια στοιχειώδη μορφή κριτικής, θα νομίζεις ότι είναι όντως μια κριτική.

Άρα, εκεί πέρα είναι ένας κίνδυνος σε σχέση με το blogging του ποια είναι τα όρια και πώς προστατευόμαστε οι κάποιοι «επαγγελματίες», γιατί εγώ προτιμώ να αποκαλούμαι επαγγελματίας θεατής παρά επαγγελματίας κριτικός, με πληρώνουν για να βλέπω ταινίες και να γράφω τη γνώμη μου. Αυτό. Αλλά τουλάχιστον έχω κάποια παιδεία και έχω φάει όλη μου τη ζωή βλέποντας σινεμά.

Ένας άνθρωπος που μπορεί να γεννήθηκε το 1985, ας πούμε, ίσως και πιο πάνω -Ιωσήφ δεν μιλάω για σένα- και να έχει δει στη ζωή του μόνο ό,τι μπορούσε να πάρει από το βίντεο κλαμπ της γειτονιάς του ή από τα multiplex δεν ξέρω αν μπορεί να συγκριθεί με μένα όσο καλά κι αν γράφει. Είναι ένα πρόβλημα αυτό. Το βλέπουμε και στους επαγγελματίες κριτικούς σήμερα που οι νεότερες γενιές, όταν βγαίνει μια επανέκδοση το καλοκαίρι δεν δίνουν αξιολόγηση γιατί δεν έχουν δει την ταινία. Ό,τι έχει γίνει πριν από τη δεκαετία του '80 είναι κατά ένα μεγάλο ποσοστό ένας άγνωστος κόσμος. Εγώ ευτυχώς πρόλαβα την περίοδο που η κρατική τηλεόραση στην Ελλάδα έπαιζε τα πάντα. Ο κ. Μπακογιαννόπουλος είχε την αγαπητή μας «Κινηματογραφική Λέσχη», ξεκοκάλισα τα βίντεο κλαμπ από τις αρχές της δεκαετίας του '80 για να βρω οτιδήποτε δεν υπήρχε στην Ελλάδα σε κόπια και πήγαινα μικρός σε θερινούς κινηματογράφους κάθε καλοκαίρι για να παρακολουθώ αυτά που αργότερα βρίζαμε σαν «Εβδομάδες Σκηνοθετών». Alfred Hitchcock, Ingmar Bergman, Federico Fellini, Godard και δώσ' του και πάλι από την αρχή.

Τέλος πάντων, πλατειάζω κι έχω ξεφύγει. Θα προχωρήσουμε στο επόμενο θέμα που θα ήθελα να συζητήσουμε λίγο, το οποίο έχει να κάνει με τη λογοκρισία αλλά και την αυτολογοκρισία, γιατί πολλές φορές άλλα θέλουμε να γράψουμε, άλλη είναι η γραφή και η γραμμή του εντύπου.

Ιωσήφ Πρωιμάκης

Να πω δυο λόγια πριν περάσουμε στο θέμα του Ηλία. Καταρχήν, θέλω να πω ότι μια από τις πρώτες ταινίες που είδα ποτέ στη ζωή μου ήταν το "Robocop" και δεν είμαι σίγουρος αν ήταν το 1 ή το 2. Αυτό έτσι για να γνωριστούμε λίγο καλύτερα.

Διακρίνω ένα άγχος σε όσους μίλησαν μέχρι τώρα για το Internet και τα σκουπίδια που βγαίνουν και πώς θα πνιγούμε στη χωματερή αυτή. Καταρχήν, ως γνωστόν, το Internet είναι λίγο πιο μεγάλο από το άπειρο. Δηλαδή, υπάρχει χώρος για απεριόριστα σκουπίδια οπότε χωράμε όλοι.

Πέρα από αυτό, το Internet, ως γνωστό, κινείται με μια δική του καρδιά η οποία λέγεται Google. Το Google διαλέγει, ή μάλλον φροντίζει να σε στέλνει σε σημεία που δεν είναι ακόμα νεκρωμένα. Ένα απλό search στο Google θα σου βγάλει πέντε αποτελέσματα τα οποία δεν είναι τυχαία τακτοποιημένα, είναι σε μια σειρά όπου πρώτο θεωρητικά είναι αυτό το οποίο είναι συνάμα αυτό που σε ενδιαφέρει περισσότερο και αυτό που πολλοί άλλοι χρήστες επίσης επισκέφτηκαν και συνεχίζουν να επισκέπτονται και άρα είναι πιθανότατα το πιο χρήσιμο.

Εγώ, επειδή η πρώτη ταινία που θυμάμαι να έχω δει είναι το "Robocop", δεν νιώθω ακόμα αυτό το άγχος ότι έχω δει πάρα πολλές ταινίες και ο άλλος που έχει ταινίες από το "Terminator 2" και μετά δεν γίνεται να έχουμε την ίδια βαρύτητα, ας πούμε, νομίζω ότι αν αφήσουμε λίγο το μέσο να δουλέψει μόνο του, αυτοί που χρειάζεται να φτάσουν ψηλά στο Google ή αυτοί που μάλλον αξίζει τον κόπο να ασχοληθείς περισσότερο μαζί τους θα φτάσουν.

Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να ανησυχούμε ότι μας πνίγουν τα σκουπίδια εκτός κι αν ανησυχούμε ότι τα σκουπίδια είναι λίγο καλύτερα από εμάς. Και επίσης θέλω να πιστεύω ότι οι άνθρωποι ή τουλάχιστον οι άνθρωποι που ενδιαφέρουν εμένα, να με περιτριγυρίζουν και να τους μιλάω και να απευθύνομαι σε αυτούς μέσω των γραπτών μου, μπορούν να ξεχωρίσουν ποιο είναι κριτική, ποιο είναι απλώς μια έκθεση ιδεών και μπορούν να ξεχωρίζουν τι τους ενδιαφέρει να διαβάσουν και τι βρίσκουν βαρετό ή πάρα πολύ μεγάλο ή πάρα πολύ μικρό ή πάρα πολύ χυδαίο. Ο καθένας έχει την κρίση του και η ζωή ξέρει και εγώ την εμπιστεύομαι.

Lisa Nesselson

Assuming the translation was accurate, I think that you said that Google would sort things out so that the most useful site would be first.

Ιωσήφ Πρωϊμάκης

Το Google θα βοηθήσει να ξεκαθαρίσουν τα πράγματα ώστε τα πρώτα αποτελέσματα που θα βρίσκεις κάπου εκεί μέσα να βρίσκεται και το πιο χρήσιμο για σένα.

Ηλίας Φραγκούλης

Ρομαντικό.

Lisa Nesselson

Okay. This may be a generational difference, because this means trusting the technology and the number of people and the algorithm, as Ray says. It's really only in the last 20 or 25 years in the United States anyway that the entire nation is made aware of what the number one movie is this weekend. Movies change on Fridays. In France, they change on Wednesdays. We don't know what the number one set of tire for airplanes is from one month to the next. This is a trade piece of information and we begin to equate whatever most people run out to see with what is good or with what we should or what we should also be aware.

It may change completely. It may drop off 50% next week but it is now part of the new cycle that they will announce to you, just like the weather, what the number one movie in America was. I'm not sure that has any real meaning except maybe that there are a lot of cities where there is only one movie theatre and maybe people wanted to go to the movies and that was what was playing or maybe people really did want to see it or maybe they had a brilliant ad campaign; maybe people hated the movie. They make a lot of sequels and they are astonished that the sequel didn't do as well. Maybe everyone who paid money for the first one said "I will never be fooled to go and see a story like that again" and that's why there's the drop-off.

We don't really know, so there is a tendency, a basic feeling that if it's on the Internet, somehow it must be true. For example I've been teaching college in recent years and I will tell my students "When you write a paper, you can only use one Internet source; everything else must be from a library, a book, an interview, something first-hand" and they are just astonished that I would make a requirement like that.

And I was thinking about how in the older days, if you disagreed with a review or with a critic or something you read in the newspaper or a magazine, you might take the time to very carefully compose a rebuttal saying "I disagree strongly with what you said about this; here is why" and if you were fortunate, the editor would print your letter days later, weeks later, months later.

I was wondering if any of you have ever fired off something to a colleague or to someone, because it is instantaneous. Ray seemed to have regretted to have to wait 30 minutes to post what was happening when it would have been a miracle not long ago to get that somewhere within a week and now it's like "Damn, I could have done it instantaneously and we're way behind the curve".

Ray Pride

And it genuinely could have been instantaneous because I had my laptop in the masterclass, but I was talking more about the fact that it is a marvel that you can do that; that this is a new way of

weaving together different expressive forms about film and I'm in no way making an elitist or a generational argument. I mean, let there be a thousand, a million kings and myths in space, I'm entirely in favor of that.

It's just that there are some younger, some 20, 25-year old bloggers and I find that it's when people are finding out what the form is and how you can express it in this present moment, what it's like to live in this world today and be somebody who wants movies to represent how the world is today. How you find a form to express that and there are a lot of forms to express that; I'm just saying that there is a lot of it that I've been exposed to that is just a descendant of "Ain't It Cool" news fan boy type of stuff.

Again, I'm going against my own prescription. I'm saying we should find a way to deal with it positively, to lead by example with whatever tools are available for communication. It's not that these people are bad. It's just that they're not very good.

Από το κοινό

Εμείς θα πούμε τίποτα από το κοινό;

Χρήστος Μίσης

Θα κάνουμε ένα κύκλο εμείς όλοι και μετά ναι.

Νιώθω την ανάγκη να υπερασπιστώ και αυτό που είπε ο Ιωσήφ για το Google και τα blogs παρόλο που, όπως είπα, δεν είμαι αυτού του είδους ο κριτικός - ποτέ δεν είναι αργά βέβαια. Αυτό που νομίζω ότι εννοούσε ο Ιωσήφ και νομίζω ότι είχε ένα δίκιο, ίσως όχι 100%, είναι ότι αυτό που κάνει το Google δεν είναι ότι βγάζει το νούμερο ένα αλλά σου δείχνει ποια ταινία έχει μείνει πιο πολλές βδομάδες στις πρώτες 10,15,20 όσον αφορά στο box office. Ας κάνουμε το παράδειγμα αυτό.

Δηλαδή, το Google βγάζει αυτό που ο κόσμος επισκέπτεται περισσότερο σε μια διάρκεια χρόνου κι όχι μέσα σε μια βδομάδα ή πέντε μέρες, γιατί αυτό που λέει η Lisa ισχύει 100%, ότι μπορεί να είναι κάτι που θα το ξεχάσουμε αύριο. Σήμερα να σπάσει τα ρεκόρ πωλήσεων και αύριο να μην υπάρχει είτε σαν ταινία είτε σαν τραγούδι είτε σαν οτιδήποτε.

Αντίθετα, εκεί έχει λίγο περισσότερη φερεγγυότητα αυτό το πράγμα διότι δείχνει μέσα σε ένα βάθος χρόνου πόσοι άνθρωποι καταφεύγουν σε αυτή την πηγή και μπορούν να πάρουν πληροφορίες. Άρα, ξέρεις τι εμπιστεύονται οι άνθρωποι χωρίς αυτό να σημαίνει απαραίτητα ότι αυτό είναι καλό.

Τώρα, όσον αφορά τα blogs, ήθελα να πω το εξής, ότι δεν καταλαβαίνω γιατί πρέπει να φοβόμαστε τα πολλά πράγματα, να φοβόμαστε την ποσότητα. Πάρα πολλοί συνάδελφοι νιώθουν αγανακτισμένοι. Συζητάμε συνέχεια στις προβολές γιατί βγαίνουν τόσες πολλές ταινίες στην Ελλάδα. Δηλαδή, άμα έχετε δει τα τελευταία χρόνια, βγαίνουν 5,6,7,8,9 ταινίες τη βδομάδα, καινούργιες ή επανεκδόσεις.

Και οι μισοί από εμάς είναι αγανακτισμένοι με αυτό το πράγμα και συνέχεια λέμε «Βρήκα ένα ξένο και είπε ότι στην Πορτογαλία βγαίνουν 3 και στο Βέλγιο βγαίνουν 2 και στη Γαλλία βγαίνουν 10». Δεν καταλαβαίνω γιατί πρέπει να φοβόμαστε το να βγαίνουν 40 ταινίες την εβδομάδα. Πεντακόσιες. Όλες. Είναι στο χέρι μας εμείς να κάνουμε την επιλογή, εμείς να δείξουμε στο κοινό και σε σχέση με το χώρο που έχουμε τι αξίζει να γράψουμε, όχι τι αξίζει να δει και το κοινό επίσης να διαλέξει τι έχει να δει από αυτές τις 500 ταινίες. Τώρα, το πώς θα το βρει ίσως χρειαστεί μια άλλη διαδικασία. Αλλά δεν καταλαβαίνω γιατί αυτό πρέπει να το φοβόμαστε.

Το ίδιο συμβαίνει και με το Internet. Το ίδιο συμβαίνει και με τις ψηφιακές ταινίες. Δεν καταλαβαίνω γιατί θα πρέπει να φοβόμαστε το ότι θα ανέβουμε στις Θεσσαλονίκη του χρόνου και θα έχουμε 10 ταινίες στο ελληνικό διαγωνιστικό και 200 στο digital. Ας έχει και 1000. Ας βρούμε τον τρόπο μόνοι μας να διαλέξουμε. Έτσι, λοιπόν και με τα blogs, εμένα μ' αρέσουν γιατί νομίζω ότι γυρίζουμε λίγο πίσω στο εξής: η έννοια του κριτικού πότε γεννήθηκε; Πότε γεννήθηκε η ανάγκη να υπάρχουν κριτικοί τέχνης, για να το πούμε έτσι τουλάχιστον;

Γεννήθηκε όταν ο δημιουργός έπαψε να είναι εκεί. Δηλαδή, στην αρχαία Ελλάδα ο Σοφοκλής, μετά το τέλος της τραγωδίας έβγαινε πάνω στην πλατεία και ήταν από κάτω το κοινό και άνοιγαν διάλογο.

Και ρωτούσαν «Γιατί το έκανες αυτό έτσι;» «Το έκανα γιατί ήθελα να πω αυτό» «Όχι, ήθελες να πεις κάτι άλλο» και γινόταν μια κουβέντα. Όταν πια ο Σοφοκλής δεν μπορούσε να είναι εκεί, έπρεπε κάποιος να είναι στη θέση του. Υπάρχει μια ανάγκη από το κοινό να ανοίξει ένα διάλογο με το έργο. Και αυτό το έχει αναλάβει ο κριτικός. Αυτή είναι η δουλειά του.

Νομίζω ότι τα blogs, το Internet μας το δίνει λίγο ξανά, μας γυρίζει πίσω εκεί όπου ο διάλογος μπορεί να είναι πραγματικός και όχι φανταστικός. Νομίζω ότι τα πιο ωραία κριτικά κείμενα είναι αυτά που μέσα τους έχουν την έννοια του διαλόγου, που νομίζεις ότι μιλάνε με τον αναγνώστη, συνομιλούν. Το ίδιο πιστεύω ότι μπορεί να γίνει και μέσα από το Internet. Έχεις άμεσα την απάντηση του κοινού σου, όποιο και να είναι αυτό. Ένα εκατομμύριο που είναι το "Variety" και μπορούν να πάρουν post από όλο τον κόσμο; Εσύ και το blog σου και άλλοι πέντε; Είναι το κοινό σου, όμως, και με το κοινό σου μπορείς να ανοίξεις διάλογο και νομίζω ότι αυτό δεν πρέπει να το φοβόμαστε. Είναι κάτι το οποίο είναι πάρα πολύ καλό.

Και σίγουρα, από εκεί και πέρα, για να πω και δυο λόγια πάνω σε αυτό που είπε ο Ηλίας για το "Ratatouille". Όποιος γράφει δεν είναι κριτικός. Αυτό δεν τον υποτιμά, προσέξτε, αλλά δεν είναι κριτικός. Είναι άλλο πράγμα ο κριτικός. Απλώς χρησιμοποιούμε την ίδια λέξη, ότι κάνει κριτική, λέει τη γνώμη του δηλαδή. Σωστό. Αλλά κριτικός οφείλει να είναι ένας άνθρωπος ο οποίος έχει εμπειριστατωμένη γνώμη για το σινεμά. Έχει ενιαία άποψη για τον κινηματογράφο. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έχει σπουδάσει ή έχει δει ένα δισεκατομμύριο ταινίες.

Εγώ τους περισσότερους ανθρώπους που ξέρω ότι έχουν δει πάρα πολλές ταινίες δεν ξέρω αν έχουν καταλάβει και πάρα πολλά πράγματα. Δεν είναι θέμα ποσότητας. Είναι θέμα του έχω μια συνολική εικόνα για τον κινηματογράφο και μπορώ να τοποθετήσω οποιαδήποτε ταινία πάνω σε αυτή την εικόνα, πάνω σε αυτή τη γραμμή, όποια και να είναι αυτή. Αυτό, νομίζω, οφείλει να κάνει ο κριτικός και να έχει και έναν ενιαίο λόγο.

Ο θεατής δεν είναι υποχρεωμένος να το κάνει αυτό. Μπορεί να πει τη γνώμη του, μπορεί να είναι πάρα πολύ έγκυρη, πάρα πολύ σημαντική, μπορεί να αλλάξει τα πράγματα -και το εννοώ αυτό- αλλά δεν είναι απαραίτητο να στηρίζεται σε μια θεωρία, να στηρίζεται σε μια ενιαία εικόνα πάνω στο σινεμά.

Ronald Bergan

What worries me is that people do not choose films; films choose people. And let me explain. The publicity of -let's call it- American culture imperialism is everywhere. You're conscious all the time of the big films and my students go to these films because they have to see them, they know they're crap but for their peer group they go and see them. They're not aware of the other cinema and often even I, when I go to London, I know all the big films. I know when "Harry Potter" is opening or "Batman" etc. but I have to look very carefully to see if there's a small Russian film.

Now, how do people choose on the website? How do they choose what to go and see? It's always the big blockbusters that come to the fore and these are the films that don't really need reviewers, don't need criticism, if we're talking about box office. If we're talking about analysis, that's another thing, but people find the box office is there and that is the Bible; those are the films that you have to go and see.

And I will sound elitist so I'll say it. The general public does not know what is good and bad and I'll tell you why I say that. Because look at the box office hits of every country and you'll see the worst films. Look at the bestseller list of books and you will see the worst books. So, it's up to the critic to try and divide between those. At the moment, there's a big box office hit in Thessaloniki. It is a Greek film, a co-production with Spain, and it seems to be monumentally bad and it has broken box office records. Where are the critics to stop people going to this sort of film?

Lisa Nesselson

Well, Greek critics, why didn't you stop them?

Ιωσήφ Πρωϊμάκης

Απλώς θέλω να σημειώσω εδώ ότι πάει κάποιος και βλέπει μια ταινία επειδή πάνε οι φίλοι του και θέλει να πάει κι αυτός για να την έχει δει και να μπορεί να τη συζητήσει, δεν σημαίνει ότι του αρέσει ή δεν καταλαβαίνει ότι είναι κακιά. Αυτή τη μικρή παρατήρηση.

Ηλίας Φραγκούλης

Να συνεχίσω λίγο στην παρατήρηση γιατί δεν σταματάμε το ελληνικό κοινό να αποφεύγει μάλλον ελληνικές κακές ταινίες. Γιατί πάντοτε σε ένα έντυπο θα υπάρχει ένας συγγενής, ένας φίλος, μια συμμαθήτρια, ένας κολλητός, κάποιος που σχετίζεται από την παραγωγή και όλοι αυτοί μαζί, κυρίως ο αρχισυντάκτης σου, θα πέσει από πάνω σου και θα σου πει «Αχ, μην το θάψεις αυτό».

Επειδή εσύ θα πρέπει να υποκύψεις στο «αχ, μην το θάψεις αυτό», στο τέλος θα γράψεις κάτι μεσοβέζικο που λέμε εμείς, θα βάλεις δύο αστεράκια στάνταρ, δηλαδή, όποτε βλέπετε δύο αστεράκια σε ελληνική ταινία, είναι μαλακία, την έχουν μισήσει, ήθελαν να βρίσουν και να φύγουν αλλά τους την έχουν πέσει από πάνω. Εμένα μου ήρθε κάποτε η αρχισυντάκτριά μου και μου είπε «Μη θάψεις αυτή την ταινία, έχει γράψει τη μουσική ένας φίλος μου». Ή «μια συμμαθήτριά μου από το σχολείο μου που είναι και φίλη μου παίζει και δεν πρέπει να το χτυπήσεις».

Με τις ελληνικές ταινίες έχουμε πάντοτε πρόβλημα, αλλά υπάρχουν και τα ακόμα εντονότερα προβλήματα που ήθελα να σχολιάσω από πριν και έχουν να κάνουν με τη διαφήμιση. Θα ήθελα να σπαταλήσω λίγο το χρόνο με ένα απόσπασμα που είναι πάρα πολύ γλαφυρό. Η κοπέλα στο κουβούκλιο να μεταφράσει πρώτα το κάτω μικρό κείμενο.

Λοιπόν, έχουμε ένα κείμενο. Ήταν μια κριτική μου για την ταινία "Dreamgirls". Θεωρώ ότι είναι το πιο χαρακτηριστικό δείγμα για να καταλάβετε τι σημαίνει αλλοίωση στον τύπο από τον οποιοδήποτε αρχισυντάκτη σου με σκοπούς τρέχα-γύρευε, εδώ οικονομικούς. Το κείμενο που δημοσιεύτηκε:

«Άλλο ένα φημισμένο μιούζικαλ του Broadway που μεταπηδά στη μεγάλη οθόνη. Το "Dreamgirls" του Bill Condon μπορεί να ειπωθεί πως είναι μια άτυπη βιογραφία του φωνητικού τρίο των Supremes και του παραγωγού της θρυλικής Motown, Berry Gordy, και παρουσιάζει ιστορικό ενδιαφέρον. Σαν εικόνα, η δουλειά είναι άψογη. Το κραυγαλέο ταλέντο της Jennifer Hudson και η επαγγελματική αυθάδεια του Eddie Murphy σηκώνουν το όλο εγχείρημα στα ύψη».

Αυτό, όπως καταλαβαίνει κανείς, δεν είναι κριτική ενός επαγγελματία. Πρώτα απ' όλα, τον ρεζιλεύει. Οι προτάσεις αρκούν για να καταλάβεις ότι κάτι συμβαίνει εδώ πέρα. Παρόλα' αυτά, απ' όλο αυτό το υπερθετικό του κειμένου, παρέμεινε η αξιολόγησή μου επάνω. 2/5, το οποίο με έκανε να αισθάνομαι κάπως μαλάκας με ένα σουρεαλιστικό τρόπο. Συνεχίζω με αυτό που είχα στείλει εγώ στο έντυπο.

«Άλλο ένα φημισμένο μιούζικαλ του Broadway που μεταπηδά στη μεγάλη οθόνη. Το "Dreamgirls" του Bill Condon γίνεται ουσιαστικά ένα μπαλάκι ειδών που δεν βρίσκει τη θέση του μέχρι το τέλος του παιχνιδιού, λόγος για τον οποίο του στέρησαν και τις υποψηφιότητες στις μεγάλες κατηγορίες των Όσκαρ φέτος προφανώς. Το φιλμ μπορεί να ειπωθεί ως μια άτυπη βιογραφία του φωνητικού τρίο των Supremes και του παραγωγού της θρυλικής Motown, Berry Gordy, και με αυτή τη ρετινιά παρουσιάζει ένα κάποιο ιστορικό ενδιαφέρον που, όμως, σε αποσπά από τον χαρακτηρισμό του μιούζικαλ. Επιπλέον, ο Condon θυμάται να ακολουθήσει τους κώδικες του είδους κάπως αργά, με το τραγουδιστικό μέρος να απουσιάζει οριακά από τη δράση-πλοκή για μία ώρα και να τρέχει και να μην προλαβαίνει στο δεύτερο μισό μπουκλώνοντας ρυθμό και δραματουργία που πλέον παίζουν σε λάθος στροφές. Σαν εικόνα, η δουλειά είναι άψογη». Αυτό το θυμάστε.

«Σαν περιεχόμενο, όμως, άψυχη». Πού ήταν αυτό; «κυρίως γιατί δεν ακουμπάει ποτέ σαν σχόλιο το χωροχρονικό πλαίσιο και αφήνει το cast του στο έλεος να αναζητά τις στιγμές ενός σόλο που θα του επιτρέψει να λάμψει. Εκεί το κραυγαλέο ταλέντο της Jennifer Hudson και η επαγγελματική αυθάδεια του Eddie Murphy σηκώνουν το όλο εγχείρημα στα ύψη. Αλλά το σόου δεν είναι δικό τους».

Αυτό ήταν η κριτική μου. Στάλθηκε με mail Τρίτη, όπως είχε το deadline μου, και την Πέμπτη ή

Τετάρτη βράδυ εγώ συνηθίζω να ανεβάζω τα κείμενά μου, όχι στο συγκεκριμένο έντυπο, στο blog μου γιατί εγώ αυτό το κείμενο είχα, όπως σας είπα. Άνοιγα, λοιπόν, την εφημερίδα κι έβλεπα αυτό. Το αστείο της υπόθεσης δεν είναι μόνο ότι υπήρχε ένα διαφορετικό κείμενο στο έντυπο κι ένα διαφορετικό κείμενο στο blog μου ή ότι ρεζιλεύονταν η υπογραφή μου με ένας τέτοιας μορφής κείμενο. Είναι ότι εγώ έχω μιλήσει με ανθρώπους από το χώρο. Είμαι σε μία προβολή ή έχω δει την ταινία σε screener ή έχω δει την ταινία με όποιο τρόπο μπορεί να πέσει στα χέρια μου και την σχολιάζω την ταινία. Είναι ένα ζωντανό πράγμα, δεν είναι ένα μυστικό.

Άρα, όλοι οι συνάδελφοί μου, οι φίλοι μου ξέρουν ποια είναι η γνώμη μου για την ταινία. Εγώ έχω μιλήσει με τη διευθύντρια της εταιρίας που βγάζει την ταινία. Της λέω τη γνώμη μου. Συμφωνεί. Ούτε αυτής της άρεσε τόσο. Είναι ο άνθρωπος που διανέμει την ταινία. Παρόλα αυτά, δεν μου λέει «Θα σου σπάσω το κεφάλι αν γράψεις κακή κριτική». Μου λέει «Δεν μου άρεσε κι εμένα. Συμφωνούμε». Τελεία.

Η διευθύντρια αυτής της εταιρίας, λοιπόν, δίνει ένα ημισέλιδο στο έντυπο για να διαφημιστεί. Αυτό το ημισέλιδο στον εκδότη δεν διαφημίζει την ταινία. Γράφει επάνω 1000 ευρώ. 1000 ευρώ bold. Δίπλα, βλέπει ο εκδότης το κείμενό μου. Δεν είναι 1000 ευρώ. Είναι «χάνω τα μελλοντικά 1000 ευρώ». Και αποφασίζει για να μην χάσει τα μελλοντικά 1000 ευρώ να μου γαμήσει το κείμενο σε αυτή τη μορφή.

Υπήρχαν και περιπτώσεις όπου το κείμενό μου δεν εμφανίστηκε ποτέ στο έντυπο. Απουσίαζε παντελώς. Δηλαδή, ήμουν σε πρεμιέρα ελληνικής ταινίας, ερχόντουσαν άνθρωποι και με ρωτούσαν «Τι γνώμη έχεις γι' αυτή την ταινία;» Λέω «Πολύ μέτριο». Ο σκηνοθέτης φιλιόταν με τον εκδότη και τον αρχισυντάκτη στο φουαγιέ. Σκεφτόμουν μόνος μου στο σπίτι μπροστά στον υπολογιστή «Τι να γράψω για να μη μου το κόψουν; Μέχρι πού μπορώ να φτάσω και να μη μου το κόψουν;»

Στο τέλος, είπα «Μερικά είδη όταν παντρεύονται μεταξύ τους δεν κάνουν καλή παρέα». Μαντέψτε την ταινία. Βάζω δύο αστεράκια, φυσικά. Την Πέμπτη δεν υπάρχει πουθενά η κριτική μου. Πουθενά, τίποτα. Στις περιλήψεις, που προηγούνται των κριτικών, αντί για τα γνωστά δύο αστεράκια, υπάρχουν τρία αστεράκια και δεν υπάρχει και η γνώμη μου για την ταινία. Μια πρόταση έστω κάτι. Άντ' αυτού, υπάρχει το ημερολόγιο γυρισμάτων του σκηνοθέτη.

Και τα έλεγα αλλιώς. Όχι απλά σαν τρόπο γραφής ή παρουσίασης, άλλη γνώμη για την ταινία.

Τέλος πάντων, πέρα από το θέμα της κριτικής, υπάρχει και η αυτολογοκρισία. Πρόσφατα, πριν από μερικές εβδομάδες, έβγαινε στην Ελλάδα το "Superbad". Είναι μια καταπληκτική ταινία κατά τη γνώμη μου, μια ταινία που διαφέρει από οτιδήποτε teenage monie έχουμε δει τα τελευταία χρόνια από την Αμερική και ανήκει σε μια καλή κατηγορία του είδους, ταινιών που θα μείνουν κλασικές.

Το συγκεκριμένο φιλμ αφορ μαθητές γυμνασίου, οι οποίοι χρησιμοποιούν ένα λεξιλόγιο που βασίζεται στο «γαμώ» κ.λπ. Ότι μπορείτε να φανταστείτε. Εγώ ήθελα να γράψω στο κείμενό μου «Δύο καυλωμένοι losers θέλουν να πάνε σε πάρτι και να μεθύσουν γκόμενες για να τις πηδήξουν» -αυτό πιο διακριτικά. Αυτό το έγραψα στο blog μου. Μπορώ να γράψω στο blog μου «δύο καυλωμένοι losers», αλλά στο έντυπό μου, αν έδινά το «δύο καυλωμένοι losers», θα διαγραφόταν το «καυλωμένοι» και μπορεί να είχε αντικατασταθεί από τη λέξη «ερεθισμένοι» και το "losers" η διορθώτρια μπορεί και να με ρωτούσε τι σημαίνει.

Έτσι, υπάρχει ένα όριο αυτολογοκρισίας, κατά κάποιο τρόπο, που κάθε φορά ανάλογα με το μέσο καλούμαστε να γράφουμε όπως γράφει το έντυπο αλλά όχι να ακολουθούμε τη γλώσσα της ταινίας που από φιλική γλώσσα και από λεξιλόγιο μπορεί να φτάσει και μέχρι την κριτική μας. Πρέπει να ταυτιζόμαστε μερικές φορές με το πόσο διαφορετική γλώσσα χρησιμοποιεί το κάθε φιλμ. Πρέπει να δανειζόμαστε, να υιοθετούμε τη γλώσσα του φιλμ.

Όταν γράφεις κριτική για δυο μαθητές 16 χρονών που θέλουν να κάνουν σεξ και να ξεπαρθενιαστούν, δεν μπορείς να γράφεις σαν να έχεις βγει από το κατηχητικό ακόμα κι αν αυτό σοκάρει τον αναγνώστη σου. Εμένα μου πετσοκόβανε λέξεις πολλές φορές και δεν μπορούσα να βρω το δίκιο

μου. Σε κάποια περίπτωση, πήγα στη διορθώτρια και της είπα «Ξέρεις κάτι; Αυτή την εβδομάδα, δεν πρόσεξες κάτι. Έχω γράψει 'αυτή η ταινία δεν είναι και για τον πούτσο'». Άλλαξε χρώμα, φρίκαρε. Τρελάθηκε. Ήταν απλό. Η ταινία βασιζόταν σ' ένα διήγημα του Philip K. Dick. Έγραψα απλά την πρόταση «αυτή η ταινία δεν είναι και για τον Dick». Ένας ευφυής άνθρωπος μπορεί να διαβάσει «αυτή η ταινία δεν είναι για τον πούτσο», άρα τα κατάφερα. Ευχαριστώ.

Lisa Nesselson

I empathize completely. I think we all have examples like that. This asks the question, though, "do we have power?" We are so powerful that we must not be allowed to actually really express what we want to say or we have no power at all and any set of words that fits in this space will do? I mean, it can't be both. But for someone of your accomplishment, it's absolutely terrifying to me that people will see your name on a piece that is not at all what you wrote.

And also, in the United States, when they do trailers for films, they always have the voice say "From this studio, a major motion picture". There is never "a minor motion picture"; there is never "a merely adequate motion picture". It is always the language of hyperbole and if you look at an American studio press kit, most of it is a trademark, because every time you say "Oscar" or "Academy Award" you must identify it.

So, sometimes there will be a trailer that will say "From Academy Award winning director" "with Academy Award winning actress" and "with Academy Award nominee, Woody Harrelson". That means that Woody Harrelson is a terrible actor because he's only a nominee. This time of year, I think, my colleagues in the United States are under enormous pressure to make ridiculous statements like "Sure to be remembered when Oscar comes around" or "Certainly the best field comedy during the full moon in the month of August", these gradations that can be excerpted and used on the theory that they sell movies.

But if you open "The New York Times" weekend entertainment section, every single movie, no matter what it is, is a masterpiece; and I think we know inherently that this can't possibly be true but they'll look for one word. They'll say "remarkable" and perhaps what the person wrote is "absolutely remarkable that in 2007 a movie this bad could be made", but they have the right to use the word "remarkable".

I think Ray has an example.

Ray Pride

Back to what he was saying; I've been spoiled. For 15 years I've written for a paper that the only hard rule was not to say, "Fuck" in a headline. We did that once and the Catholic high schools took the paper off the campuses and the publisher said, "You can say anything you want". He said, "I love lots of profanity and political statements, any of those things are fine but not in headlines".

The blogging thing should be this vigorous passion expressed in language or images; that's the kind of thing I think the best critics historically and the ones to come have going for them. And I've been told by my publisher that advertisers have not pulled ads from our weekly in Chicago even when I'm really angry and really imaginatively pissed off and I write something that is really vicious. I ended an 800-word film review of a film called "Delirious" by Tom DiCillo that's despicably bad - I spent 800 words piling on it and I ended by saying "I want to say to Tom DiCillo what he said to his characters and what he says to anyone who pays to see this film- with "Go fuck yourself!"

My publisher loved it. We had 20 angry letters, 40 angry e-mails. And he goes "This is fine", but he's also been told by the American publicists to pay for the advertising, because they think if someone writes consistently over time that a negative review makes your positive review more valuable. They value your voice because they'll say "God! Remember when he hated that? If he likes this so passionately, it must be the same passion that made him kick that dog".

So, I've been lucky, but I do think that one of the potential virtues of blogs is that you can have that

freedom that I've had with salary and health insurance for 15 years.

Lisa Nesselson

But there's a feeling in the United States that's really growing that the only truth you can read about politics is on the Internet; that you're not going to find it in print. And I'm wondering if we're moving forward, with the exception of wonderful publications like yours, if we're moving forward, if we want to see professional film critics really think about movies, not having to kowtow to an editor, to an advertiser, to space restraints; then you need to go and read them on the Internet and then, do we all have an obligation to maintain our own site and to do two jobs at once? I don't know.

Ηλίας Φραγκούλης

Απλά φοβάμαι ότι αν περιοριστούμε σε αυτό, θα πρέπει να βρούμε μια άλλη δουλειά. Εμένα μου λένε ότι παίζω καλά ως DJ. Στην χειρότερη, θα μπορούσα να γίνω μανάβης, δεν ξέρω τι ασφάλιστρα έχει αυτό. Αν άλλαζα δουλειά, πώς θα πήγαινα να βλέπω δημοσιογραφικές προβολές; Φοβάμαι ότι θα κατέβαζα μόνο ταινίες και θα τις έβλεπα πειρατικές στο σπίτι το οποίο επίσης επιτρέπει στον καθένα να γίνεται κριτικός. Δεν χρειάζεται πια να πας σινεμά.

Ούτε καν εμείς δεν χρειαζόμαστε να πηγαίνουμε σινεμά. Βρίσκουμε DVD rips. Ας είμαστε τίμιοι και ειλικρινείς με τους εαυτούς μας. Οι περισσότεροι κριτικοί που ξέρω στην Ελλάδα βλέπουν downloaded films. Είναι DVD rips. Τα βάζουν σε μια widescreen μεγάλη τηλεόραση, βρίσκουν DVD copies ή οτιδήποτε, αν έχει καθαρή ποιότητα εικόνας, αισθάνονται ότι βλέπουν την ίδια την ταινία, άρα, ποιος ο κόπος;

Δεν μπορώ να πω ότι διαφωνώ. Δηλαδή, άλλοι άνθρωποι ψηφίζουν για τα Όσκαρ βλέποντας DVDs. Άλλοι άνθρωποι κρίνουν σε επιτροπές βλέποντας DVDs. Δεν καταλαβαίνω. Η ίδια η βιομηχανία δαγκώνει το ίδιο της το χέρι όταν σου λέει, αν εμένα με πιάσει ένας διανομέας κινηματογράφου και μου πει «έχεις μειώσει την ταινία βλέποντάς την σε download» ή σε απλό DVD, θα του πω κι εγώ «Εσύ ο ίδιος εμπορεύεσαι μετά από 4-6 μήνες την ίδια την ταινία». Τι σημαίνει αυτό; Ότι οι άνθρωποι που θα την δουν σε DVD νοικιάζοντάς την θα δουν λιγότερη ταινία; Μικρότερη ταινία; Είναι η ίδια ταινία που θα την δω κι εγώ στο download ή στο screener. Είναι γελοίο.

Lisa Nesselson

I think we would like to open this up for questions, so let me just ask all the panelists if there's one thing that you're dying to get out there and haven't had a chance to say? No? Okay. This gentleman here. Do we have a microphone?

Από το κοινό

Το θέμα της κριτικής, κυρίες και κύριοι, είναι σοβαρότατο. Τα ακούσαμε όλα όσα είπατε και για τον Internet και για τα blogs κ.λπ. Ο θεατής του κινηματογράφου, εγώ είμαι παλιός, ας το πούμε, πρόεδρος κινηματογραφικής λέσχης, ξέρω το εξής. Παλιά, οι κριτικοί ήταν οι αβανταδόροι των ταινιών, οι μεσάζοντες. Βλέπανε την ταινία στην Αθήνα, και γράφανε στις εφημερίδες ως αμειβόμενοι δημοσιογράφοι τη γνώμη τους και την διαβάζαμε σε όλη την Ελλάδα.

Ένα χαρακτηριστικό μόνο παράδειγμα, για να τελειώνω, είναι το εξής. Εκείνη την εποχή, όταν ζούσε η Marilyn Monroe, η «Αυγή» είχε κριτική του Μοσχοβάκης, και είχε πρώτη ταινία μια τσεχοσλοβάκινη της οποίας ούτε θυμάμαι τον τίτλο.

Εγώ, τότε, λέω «Θα πάω να δω την ταινία που λέει ο Μοσχοβάκης». Πάω και δεν μου έκανε και ιδιαίτερη εντύπωση. Εκείνη την εβδομάδα παιζόταν και το «Τα διαμάντια είναι ο καλύτερος φίλος της γυναίκας» με τη Monroe, για το οποίο είχε δυο λέξεις, η Marilyn Monroe, λέει, με τον Billy Wilder κάνανε κι αυτοί μια ταινία. Ε, τότε, κριτική; Τι κριτική;

Εν πάση περιπτώσει, για να κάνεις κριτική, πρέπει να ξέρεις και να διαβάσεις ιστορία κινηματογράφου. Εγώ που διάβασα ιστορία, ξέρω το εξής. Τώρα, εσείς οι δημοσιογράφοι είστε οι αβανταδόροι. Στο Internet, αυτοί που λέτε, που βλέπουν σινεμά, δεν πάνε σινεμά εδώ σε μας. Μου λένε «Το είδαμε», «το διαβάσαμε». Ε, τότε, λέω, τι κάνετε; Θέλω να σας πω ότι αυτοί δεν διαβάζουν. Τώρα, στην Αμερική

το τι γίνεται, κ. Λίζα, είναι άλλη ιστορία. Εμείς εδώ στην Ελλάδα έχουμε το εξής. Θα διαβάσουμε τον Χρήστο Μήτση, θα διαβάσουμε τον Φραγκούλη, καμιά μαλακία και εντάξει.

Lisa Nesselson

I think you've just been accused of not knowing what you're doing. Would you like to reply?

Ιωσήφ Πρωϊμάκης

Εμένα προφανώς δεν με διαβάζουν, οπότε είμαι εντάξει. Αλλά, είναι προφανές ότι πλέον, κατά την άποψή μου, οι αβανταδόροι των ταινιών είναι το τμήμα μάρκετινγκ της κάθε εταιρίας διανομής και είναι επίσης προφανές ότι αυτό που οφείλει να κάνει ο κάθε κριτικός είναι να κάνει τον αβανταδόρο όταν καταφέρνει και βρίσκει μια μικρή ταινία, όπως, ας πούμε το "Taxidermia" πριν από μερικές βδομάδες που βγήκε και πιστεύει πραγματικά ότι αξίζει να την υποστηρίξει και είναι μια ταινία που χρειάζεται την υποστήριξη του κριτικού και θέλει να τη βγάλει προς τα εμπρός. Διαφορετικά, το μάρκετινγκ έχει καλύψει τα πάντα. Δεν μπορείς να κάνεις αβάντα σε κάτι από πουθενά.

Χρήστος Μήτσης

Φαίνεται και από τη συζήτηση ότι η μεγαλύτερη παγίδα στην οποία έχει πέσει η κριτική -και δεν ξέρω αν μπορούμε να βγούμε από εκεί- είναι το εξής, ότι λειτουργούμε σαν αβανταδόροι των ταινιών. Δηλαδή, η δουλειά της κριτικής δεν είναι να στείλει τον κόσμο στο σινεμά ή να μην το στείλει. Δεν είναι καθόλου η δουλειά της αυτή.

Όπως είπα και πιο πριν, κατά τη γνώμη μου, όπως γινόταν παλιά δηλαδή, οι ταινίες πριν από τον δικό μου τον καιρό βγαίνανε Δευτέρα για πάρα πολλά χρόνια, όπως ξέρετε. Οι κριτικοί τις βλέπανε Δευτέρα και Τρίτη συνήθως και έγραφαν Τετάρτη. Δηλαδή, δεν υπήρχαν δημοσιογραφικές προβολές. Οπότε, διάβαζες πάρα πολύ συχνά κριτικές για ταινίες που είχες δει. Τώρα, όλα τα έντυπα και σε όλο τον κόσμο και στην Ελλάδα δημοσιεύουν την κριτική τη μέρα που βγαίνει η ταινία και είναι φτιαγμένες, στημένες έτσι ώστε να στέλνουν τα μηνύματα στο θεατή για το αν θα πάει να δει ή όχι αυτή την ταινία.

Ενώ, η δουλειά του κριτικού δεν είναι αυτό το πράγμα. Δεν είναι τροχονόμος ο κριτικός. Δεν είναι μάρκετινγκ. Η δουλειά του είναι να ανοίξει ένα διάλογο με το κοινό, όπως είπα και πριν, για το τι είδε το κοινό και τι είδε κι αυτός, φυσικά. Αυτό το πράγμα είναι. Δεν είναι για να τους στείλει σινεμά.

Λοιπόν, το Internet: δυστυχώς, αλλά αυτό δεν έχει να κάνει με το Internet, αυτό είναι το αρνητικό του, έχει να κάνει με τον καιρό που αλλάζει και αλλάζουν τα πράγματα και όλα είναι στημένα στο αν θα πρέπει ή όχι να δούμε ταινίες. Άρα, λοιπόν, οι κριτικές πρέπει να είναι πάρα πολύ μικρές, πρέπει να είναι αστεράκια, πρέπει να είναι «Πηγαίνετε» ή «Μην πάτε να το δείτε». Και πάντα θεωρώντας ότι μιλάμε πάντα στον ίδιο θεατή ενώ ο θεατής δεν είναι ένας.

Κι αυτό λίγο πιάνει και αυτό που είπαμε για τον "El Greco" και για όλες τις ταινίες του box office. Το box office θα είναι λίγο-πολύ αυτό που ήταν. Πάντα αυτό ήτανε κι αυτό θα είναι. Δεν μπορεί η μικρή ταινία από τη Λιθουανία, η ασπρόμαυρη, με δυο άτομα μ' ένα σκυλί σ' ένα δωμάτιο να είναι νούμερο 1 στο box office. Δεν θα είναι ποτέ.

Η δουλειά μας θα είναι να την υπερασπίσουμε ίσως, βεβαίως. Αλλά, να σας πω και κάτι άλλο; Ευτυχώς που δεν θα 'ναι και ποτέ. Δηλαδή, φανταστείτε ένα κόσμο όπου θα ήταν νούμερο ένα μια λιθουανική ταινία ασπρόμαυρη με ένα σκυλί σε ένα δωμάτιο. Δεν ξέρω. Το φοβάμαι λίγο, δηλαδή.

Ιωσήφ Πρωϊμάκης

Πάντως, νομίζω δεν είναι κακό καμιά φορά να είναι η δουλειά του κριτικού να στείλει έναν άνθρωπο σινεμά να δει μια καλή ταινία, που δεν θα πήγαινε διαφορετικά να τη δει γιατί βγαίνουν δέκα ταινίες την εβδομάδα και δεν μπορεί να πάει να δει δέκα ταινίες. Είναι προφανές. Και η δουλειά του κριτικού ως κάτι ενδιάμεσο και να κατευθύνει και λίγο τον αναγνώστη του δεν νομίζω ότι είναι κατακριτέο.

Χρήστος Μήτσης

Όχι, δεν εννοώ αυτό. Αλλά ξέρεις κάτι; Είναι σαν να λέμε «Πήγαινε να δεις το "Superbad" που λέει ο Ηλίας γιατί είναι καταπληκτικό και πήγαινε να δεις και το "Taxidermia"». Θεωρώ ότι ο θεατής δεν είναι

ένας και δεν πρέπει να πάει να δει αυτά που αρέσουν σ'εμάς. Δεν είναι έτσι. Ο θεατής πρέπει να πάει να τους "300" και να πάει να δει και το "Taxidermia" αν μπορεί να πάει να δει 3,4,5 ταινίες.

Πρέπει να το δει. Δηλαδή, το "300", που για μένα είναι άθλια ταινία, πρέπει να το δει. Και μιλάω για έναν που είναι σινεφίλ. Δεν υπάρχει «πρέπει» πουθενά. Ένας άνθρωπος που είναι σινεφίλ δεν μπορεί να μη δει τον «Τιτανικό» άσχετα αν μας αρέσει ή όχι. Κατά τη γνώμη τη δική μου πάντα. Άρα, λοιπόν, το «πήγαινε», «μην πας», αν πω εγώ ότι τη θεωρώ κακή ταινία, δεν σημαίνει ότι λέω στον άλλο «μην πας να την δεις». Αυτό προσπαθώ να πω. Είναι διαφορετικά πράγματα.

From the audience

I'm not sure there is a question in what I'm going to say, but I think that we don't see cinema as one thing; I mean, there are genres and all and different animals in the zoo we call cinema. And film criticism is like that; it's a different thing to write in a national newspaper and it's a different thing to write for a film magazine. So, I think what blogs might be useful in doing is finding a niche in film criticism. For instance, if what you like is popular cinema, like what Harry Knowles does, you tend to gather people there that are interested in this. If you like Iranian cinema, you can have a blog for that. So, I think this might be very useful in the future of film criticism; that you can defend a kind of film. You can save films from obscurity and from not being seen by people.

Lisa Nesselson

It is a wonderful resource, I agree, but the danger might be that editors who are already reluctant to give us more than one sentence to say "and by the way there is a great Romanian or Lithuanian film out this week too" will just say "Well, go put that on your blog; you have a self-selecting audience that already reads that; that's not what we're here for". And in fact, all the great news magazines, "Times", "Newsweek" used to devote pages and pages to culture.

And you're absolutely right. It is important to have seen "Titanic" if you like movies and most of the people on the planet have seen it. The great American film critic Pauline Kael, when someone once said to her "I'm very interested in movies and I would like your advice on how I should go about studying them", she says "Studying them? That's a terrible idea! Just go to the movies, live in your own time, see what other people are seeing, and talk about it at the office or at the playground or with your family. That's what movies are".

What we want to do sometimes is have a voice that some people might listen to, in order to champion something you might not otherwise discover. But the same thing happens in the music industry, the ground shifting under their feet so quickly and now that everybody can make a professional quality song, do we have better songs or more of them now that anyone can grab digital equipment and maybe tell a great story? Are there great storytellers out there who wouldn't have access before? But I think that our job, wherever we put our words, will probably remain to try and draw people's attention to something interesting.

Ray Pride

And I think it's important that we remember that the niche type of advocacy is something that I think is an important part of our job, to champion that film whatever filmmaker it is, from Tallinn or from Reykjavik or Stockholm, to find a way to communicate that to your regular audience, whether it's the 5 people or the 30,000 people or an x number of people.

There is an article that Jonathan Rosenbaum, an American critic, wrote when VHS first came out. He referred to his previous career as "living in air-conditioning" referring to being in movie theatres in the dark most of his life; so, he then said "It's amazing that suddenly -whatever year it was, 1984,1985- that someone who is only interested in Jerry Lewis's movies and movies where nurses spank people, those people suddenly could have that cinema".

Or if somebody right now is fascinated with Iranian cinema or Greek cinema, there are ways to get it. But then the big problem now is -and it's worse in Greece- that in America, with DVD and theatri-

cal exhibition, you might have a visionary filmmaker but we don't have visionary distributors.

We don't have enough people who are figuring out ways to get an increasingly image-saturated, media-saturated audience to purchase tickets, to purchase a DVD, to have the experience that way and the people who are not imaginative, who run metropolitan dailies, like national dailies in the US, are at fault; the distributors are at fault and vigorous critics, I think, will always find a place -you were sort of alluding to that, Lisa.

Some people might feel resentful that they have to channel certain things on the Internet but they are then able to play with other voices. I've noticed that "The New York Times" has allowed some of their columnists to swear and use language they wouldn't use when they are doing comments in their blogs. There is a political columnist Paul Krugman who said some slightly raunchy things that would never have made it to the Op-Ed page. So, you can only hope for the future.

Ronald Bergan

Again, this is very optimistic. We started by saying, "Does the blog affect the way people are going to the cinema? Has it affected distribution?" Well, not at all. The distribution is just as conservative. All these opinions being expressed on the Internet haven't influenced the movie-going public. They're still as conservative as ever; the distributors are still as conservative as ever.

I go to a lot of festivals and I've seen a lot of wonderful films that are never bought or distributed. And there is this kind of prejudice against -okay, I expressed it in an extreme way, a black and white Lithuanian movie-, but I was on a children's television program in England, which worries me about the way that children are bombarded by only the big blockbuster movies. They don't know that there is anything else out there.

And I was on this panel, it was around Christmas, and they asked a group of critics "What would you recommend to kids for Christmas?" And one said "I don't know, the equivalent of "Spiderman" or Harry Potter" etc." and we went round and I said "The Story of the Weeping Camel" which is a wonderful Mongolian film with subtitles. Well, the mediator just glossed over the eyes and quickly moved on to the next. How could I recommend a Mongolian film to kids? And if anyone has seen that, you'll know that kids would love that.

But they don't have the chance; they don't have the access. And blogs have done nothing to influence that, I'm afraid. It's just an ego trip for most people to express their opinions. Maybe we should have a moratorium on all criticism and see if it affects the movie going public; just for one year. No critics. You could get a job as a disk jockey, you as a greengrocer; I could find some other means of supporting myself. But I think that would be interesting. I don't think it would make any effect whatsoever. It would just stop people expressing their opinions and they'd get very frustrated. That's all.

Ray Pride

There's a very well worn American saying -if you'll pardon my English- "Opinions are like assholes; everyone has one".

Lisa Nesselson

Are there any other questions or comments from the audience?

George Corraface

Just one question; as I was listening to you, I got concerned about your health. There are so many films out there; apparently there is a need for storytelling in humanity, a big demand. You are watching apparently much more than your liver can take. I was imagining that you are wine tasters; of course, wine tasters taste and then they spit. But sometimes, when you really like the wine, you're also humans, you're also spectators; you're not just critics. Sometimes you want to drink that glass; you even want to have a second one.

So, how do you deal with the films that you taste and spit even if you think they're good wine and

those that you're attracted to?

Ray Pride

I like this metaphor that the finished published or posted film review is a spit bucket for the critic. I like that. I'll swirl that in my mouth a little bit.

Ηλίας Φραγκούλης

Εγώ θα έλεγα ότι, στην πλειοψηφία τους, οι ταινίες που βλέπουμε σήμερα ή παράγονται τα τελευταία χρόνια αναιρούν τη σημασία του επαγγέλματός μας. Δηλαδή, όταν εγώ στο τέλος της σαιζόν είμαι υποχρεωμένος να φτιάξω μια "Top 10 list" των καλύτερων της χρονιάς, βλέπω ότι έχω να επιλέξω ανάμεσα σε 10-15 ταινίες, οι οποίες είχαν πολύ υψηλή αξιολόγηση και μετά να βάλω και μία παρένθεση με άλλες 3-4.

Τώρα, αυτό το νούμερο, αν επιλέγεις 20 ταινίες που σου άρεσαν πάρα πολύ ή σε ξετρέλαναν από μία ολόκληρη χρονιά και κάθε εβδομάδα βλέπεις να βγαίνουν στις αίθουσες 7-10 ταινίες, φαντάζεστε την τραγικότητα του αριθμού που βγαίνει στο φινάλε σαν συμπέρασμα.

Θυμάμαι πριν από μερικά χρόνια ήμουν όλη μέρα στην αίθουσα, έβλεπα δημοσιογραφικές προβολές για ταινίες που θα έβγαιναν μετά από μία ή δύο εβδομάδες. Γύρισα στο σπίτι το βράδυ, έβαλα στο DVD το "8 1/2" της Criterion που είχε βγει σε μια πολύ ωραία έκδοση και έβαλα τα κλάματα γιατί άκουγα τον Mastroianni να λέει "É una festa la vita" και η δική μου ζωή δεν είναι καθόλου γιορτή βλέποντας αυτές τις ταινίες.

Από το κοινό

Απλώς θέλω να ξεκινήσω από αυτά που ειπώθηκαν προς το τέλος. Και το "Taxidermia" και «Η Ιστορία της Καμήλας Που Δάκρυσε» παίχτηκαν στο Φεστιβάλ εδώ στη Θεσσαλονίκη. Το "Taxidermia" ήταν πέρυσι τέτοιον καιρό και είχε μεγάλη επιτυχία, δηλαδή και στις δύο προβολές που έγιναν, έγινε κυριολεκτικά πατείς με πατώ σε και αυτό είναι ένδειξη για το αν αρέσει ή δεν αρέσει μια ταινία από τον κόσμο που πηγαίνει στα φεστιβάλ.

Ηλίας Φραγκούλης

Ναι, αλλά να πω ότι αυτές οι ταινίες βγήκαν στις αίθουσες και έκλεισαν. Και ειδικά σε αυτή την πόλη ίσως και να μην εμφανίστηκαν καν. Δεν κάνει κάποιους να απορούν ποιοι είναι αυτοί οι θεατές που γεμίζουν όλο το Φεστιβάλ αλλά εξαφανίζονται όλο το υπόλοιπο 11 μνηνο;

Από το κοινό

Απλώς να πω ότι το "Taxidermia" βγήκε μόλις τώρα. Δεν ξέρω πώς πάει ή πώς πήγε. «Η Ιστορία της Καμήλας Που Δάκρυσε» παίχτηκε και στην τηλεόραση από το κρατικό κανάλι. Το βάζω σαν ζήτημα γιατί είναι καλό μερικές φορές να βλέπουμε και τι παρακολουθεί ο κόσμος του φεστιβάλ, όχι τι ψηφίζει στα βραβεία κοινού που είναι μια πολύ αμφιλεγόμενη κατάσταση. Το τι πάει και βλέπει.

Ένα δεύτερο σημείο είναι ότι θα ήθελα να ξαναγυρίσουμε την κουβέντα στην κριτική κινηματογράφου μεν, αλλά μέσα από το διαδίκτυο και το blogging γιατί αυτό είναι και το κύριο ζήτημα σήμερα. Κάθε νέο μέσο, και το Internet είναι ένα καινούργιο μέσο, έχει τη δικιά του γλώσσα. Ισχύει ως ένα βαθμό ότι το μέσο είναι το μήνυμα, αυτό δεν νομίζω να έχει ξεπεραστεί -αυτό που είπε ο McLuhan 40 χρόνια πριν -πόσο μάλλον για το δίκτυο.

Το μήνυμα που περνάει μέσα από το Internet είναι το μήνυμα του καινούργιου μέσου. Δεν είναι ότι το Internet από κατασκευή έχει μια πολύ διαφορετική δομή απ' ό,τι έχουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και όλα τα υπόλοιπα, οπότε πρέπει να δεχθούμε ότι και η δικιά του γλώσσα θα είναι προσαρμοσμένη σε αυτό που έχει να κάνει με τη δομή του δικτύου.

Ξέρετε ότι στη Θεσσαλονίκη εκτός από το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης τα τελευταία 2 ή 3 χρόνια γίνεται και μια έκθεση βιβλίου πολύ μεγάλη για τα δεδομένα της περιοχής και είχε γίνει μια κουβέντα πέρυσι το Μάιο, τον περασμένο Μάιο, πριν από 6 μήνες δηλαδή, για το βιβλίο του Ανδριωτάκη «Blogs, ειδήσεις από το δικό μου δωμάτιο» και ήταν μια κουβέντα πάνω γενικά στο blogging κ.λπ.

Πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση, κατά τη γνώμη μου. Είχα την τύχη να την παρακολουθήσω. Έβαζε

πολλά στοιχεία κι από αυτά της αυτολογοκρισίας ή της λογοκρισίας που βάζετε κι εσείς σε σχέση με το τι ανεβάζετε σαν post και τι στέλνετε στον εκδότη και τι δημοσιεύεται τελικά. Αυτό που είπατε σε σχέση με τις δύο δουλειές που θα πρέπει να βρείτε, εγώ νομίζω ότι θα πρέπει να συνεχίσετε να κάνετε τη δουλειά σας και ο editor του περιοδικού ή ο αρχισυντάκτης να κάνει τη δικιά του.

Είναι τελείως διακριτοί οι ρόλοι. Εσείς μπορείτε να στέλνετε τα κείμενά σας, να τα ανεβάζετε σαν post, από ένα σημείο και πέρα ο κόσμος θα ξέρει τι θα διαβάζει, είναι σαφές αυτό, όπως επίσης είναι σαφές και το ότι αυτό που γίνονταν και παλιά με τις κριτικές κινηματογράφου νομίζω ότι τώρα γίνεται και στο δίκτυο. Δηλαδή, μπορεί να είναι 100 τα άτομα που ανεβάζουν blogs σε σχέση με τον κινηματογράφο; Μιλώ για την Ελλάδα, έτσι; Τριάντα; Δεν ξέρω πόσοι είναι.

Διάβαζα προχθές ένα mail που μου ήρθε για ένα post που ανέφερε γύρω στους 10 που γράφουν σε real time, για να χρησιμοποιήσω αυτή την έκφραση, το τι γίνεται στο Φεστιβάλ όλες αυτές τις μέρες, ένας από αυτούς είμαι κι εγώ. Δηλαδή, πηγαίνω κάθε βράδυ στο σπίτι και κάθομαι μία ή μιάμιση ωρίτσα, 5 ταινίες είδα την ημέρα; Τρεις; Κάθομαι και γράφω πώς πέρασα την ημέρα μου και ποιες ήταν οι ταινίες αυτές που είδα.

Πρέπει να σας πω ότι είναι ένα καινούργιο blog, το οποίο εμένα μου προέκυψε. Έρχομαι στο Φεστιβάλ για χρόνια και το παρακολουθώ και τις 10 μέρες και παρακολουθώ και 6,7,8 ταινίες την ημέρα, όσες αντέχω, και μου προέκυψε το εξής. Όλοι μου έλεγαν «Τι τυχερός είσαι που πηγαίνεις. Στέλνε μας νέα». Και μου έδωσαν ένα blog το οποίο υπάρχει χωρίς να είναι δικό μου και μου έλεγαν «Στείλε μας κάθε φορά αυτό που γράφεις και θα το ανεβάζουμε εμείς. Και αυτό κάνω όλες τις μέρες, όγδοη μέρα σήμερα είναι αυτή που θα το κάνω.

Πρέπει να σας πω ότι στις 7 ημέρες, γιατί 7 έχω στείλει μέχρι τώρα, έχει επισκεψιμότητα γύρω στα 2.000-2.500 άτομα. Ανέβασα ένα μικρό κειμενάκι για τη «Μεταμόρφωση» του Κώστα Σφήκα που είδαμε πριν από 3 μέρες -είχε τύχει να τη δω και στο περσινό Φεστιβάλ στην ημιτελή της μορφή- και είπα ότι φέτος είναι καλό να γράψω κάτι γι' αυτό γιατί με είχε συναρπάσει πραγματικά. Αυτό μονάχα το κειμενάκι είχε επισκεψιμότητα περίπου από τους 2.500 τους μισούς, δηλαδή 1000 και πλέον άτομα είδαν αυτό το πράγμα. Δεν ξέρω πόσοι το είδαν. Είναι κάτι τελείως πειραματικό, τελείως avant-guard, τελείως έξω από κυκλώματα, ο Κώστας Σφήκας ακολουθεί μια μοναχική πορεία εδώ και 35-40 χρόνια κ.λπ.

Θέλω να πω, δηλαδή, ότι ενδεχομένως και στο Internet θα δούμε αυτό που έχουμε ζήσει με όλα τα υπόλοιπα μέσα. Και τι είναι αυτό; Ότι διαβάζω 15 κριτικούς στις εφημερίδες και στα περιοδικά, πηγαίνω και βλέπω αυτό που μου προτείνουν είτε άμεσα είτε έμμεσα, βλέπω αν αυτό που μου πρότειναν είναι αυτό που εγώ αντελήφθη από την ταινία και από ένα σημείο και πέρα ξεσκάρτω τους κριτικούς και τα περιοδικά και τις εφημερίδες και λέω «Διαβάζω αυτούς τους τρεις κριτικούς από τους 50 που γράφουν στην Ελλάδα, διαβάζω αυτά τα 3 blogs από τα 50 ή 100 -δεν ξέρω πόσα είναι- στην Ελλάδα και είμαι λίγο πιο δεκτικός στη γνώμη που αυτοί προτείνουν».

Μια τελευταία ερώτηση, αν μου επιτρέπετε, αν ξέρετε, μια και μιλάμε για πράγματα που γίνονται πάνω από το δίκτυο, αν κάποιος θέλει να κάνει θεωρία κινηματογράφου, κι εννοώ σπουδές, ή κριτική κινηματογράφου, αν υπάρχει αυτή η δυνατότητα. Μιλώ για εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δεν ξέρω αν θα είναι κάποιο ανοιχτό πανεπιστήμιο ή κάποιος φορέας. Ρωτάω για το ενδεχόμενο οποιασδήποτε μορφής σπουδών είτε θεωρίας είτε κριτικής κινηματογράφου.

Lisa Nesselson

I'm so impressed that some of you are still sitting here. We have 15 minutes. The question was: is it possible to become someone who critiques films through distance learning or over the Internet? This gets us into the question whether writing, any kind of writing can be taught because essentially writing is focusing your thinking in a way that communicates to other people through whatever language you share.

Certainly, the opportunity exists to read what people are saying about the same movie -because

unlike a restaurant critic in "Ratatouille" that dish may be fabulous one night but the pigeon or the chicken that they started with wasn't quite as tasty to begin with. As long as it is on a screen and the projector bulb isn't too dim, people all over the world are having essentially the same experience, although I've heard some horror stories about dubbing and changing the complete meaning of the film.

But I think you've raised an interesting point because it's never been easier to see what people are thinking about a film all over the world. I know the Disney films used to come around Christmas time in the United States and then it took a full year for them to come out in Europe. They can't allow themselves the luxury of that anymore because they'll be pirated way before that.

And what you were saying about people seeing a movie knowing little or nothing about it and then reading about what they have seen, having had the chance to form their own opinion, I'd say that one of the things that keeps me doing this job at this point is the luxury of being able to discover a movie before my colleagues or my well-meaning friends have ruined it for me by telling me more about it that I would have liked to know.

The film that won the golden palm at Cannes made most of us who saw it on the second day of the festival know it was a Romanian film; we didn't necessarily know what it was about. I won't ruin it for anyone who wants to see it and hasn't seen it yet but the headline said "Film about this, this and this wins golden palm". So, the entire world was robbed about that level of discovery because for the first 30-35 minutes most of us were sitting at the edge of our seat going "What's going on here? Are they arranging to flee the country? Is it drugs?" and it turns out it's something else but we didn't know that. Now, you can read about it and know that.

So, a lot of the beauty of film reviewing I personally write is that I try as much as I can not to give away more of the plot than is strictly necessary. Now, we have the word "spoilers". Stop reading if you don't want to know who performed the murder or that they are secretly brothers or they are having an incestuous relationship. Stop reading now! The information is there.

So, does anyone know a way to study film criticism or any sort of criticism?

Ronald Bergan

It's very curious that there isn't a course for film criticism but it's a general education one should have. Eisenstein called film "a synthesis of all the arts" and I think that if people don't know the other arts, they are going to be lost in being a perceptive film critic. I think you ought to know that. And it's easier today than ever with the DVDs. In my day, you had to wait for a film to come on television or the National Film Theatre in London or the Cinematheque. You had to go out and see it. Now, there is no excuse for people not to have a decent film education. But I think it should be a general education; you should know about the other arts and put film on the same level.

Lisa Nesselson

I'd say that if 2,500 people have read what you've been writing this week, it would take you an awfully lot of time to speak to them individually. So, you've accomplished quite a bit in communicating your experience of the Festival this week. That's very effective.

If there is one last question, I think we can call it a day. Yes.

Από το κοινό

Πολύ γρήγορα θέλω να κάνω κάποιες ερωτήσεις. Το πρόβλημα είναι πρόβλημα κριτηρίων της κριτικής γενικότερα και όχι για το blog, αλλά θέλω να κάνω κάποιες λίγο προβοκατόρικες ερωτήσεις στους κριτικούς. Θυμάμαι μια σκηνή, νομίζω είναι ταινία του Γούντι Άλεν όπου ένας ήρωας λέει «Αυτός ο κριτικός δεν έχει πληρώσει ποτέ για ταινία». Εσείς έχετε πληρώσει ποτέ εισιτήριο για να δείτε κάποια ταινία; Αυτή ήταν η πρώτη ερώτηση.

Δεύτερη ερώτηση. Ποια κριτήρια χρησιμοποιείτε όταν γράφετε για μια ταινία; Δηλαδή, βλέποντας 5, 10 ταινίες, πώς είναι δυνατόν να κάνετε κριτική και για τις δέκα ταινίες; Τι κριτήρια χρησιμοποιείτε;

Και τρίτον, γιατί να διαβάσω το βιβλίο του κυρίου Bergan και να μη διαβάσω το βιβλίο του κ. Bordwell, παραδείγματος χάρη; Ευχαριστώ.

Ηλίας Φραγκούλης

Έχω πληρώσει πάρα πολλές φορές εισιτήριο στη ζωή μου, ακόμα και πρόσφατα, ειδικά σε περιπτώσεις ταινιών που μου άρεσαν τόσο πολύ που ήθελα να τις ξαναδώ. Θυμάμαι περίπτωση ταινίας που την είδα σε δημοσιογραφική προβολή Δευτέρα πρωί και την Πέμπτη ήμουν ξανά στην αίθουσα για να τη δω. Βέβαια, το γεγονός ήταν ότι ένιωθα ότι έβλεπα διαφορετική ταινία, δηλαδή άλλο φωτισμό είχε η μηχανή προβολής της μίας αίθουσας, άλλο είχε η άλλη, άλλη ποιότητα ήχου είχε η μία αίθουσα, άλλη είχε η άλλη.

Το κριτήριο στις κριτικές πρέπει να είναι περισσότερο το να κάνουμε τον κόσμο να καταλαβαίνει γιατί πρέπει να πάει να δει μια ταινία. Εγώ είμαι της «σχολής» που λέει ότι η θεωρία έχει πεθάνει. Αν θες να γράψεις κάτι θεωρητικά, βγάλε ένα βιβλίο και μίλα σε μια γλώσσα η οποία θα αφορά κάποιους συγκεκριμένους αναγνώστες, αλλά όχι τον θεατή που πάει να πληρώσει ένα εισιτήριο και να δει μια ταινία.

Αυτός ο θεατής πρέπει να ενημερωθεί διαφορετικά και να καταλάβει γιατί πρέπει να πάει να δει την ταινία, γιατί ακριβώς όπως είπε και ο κύριος, αυτός ο άνθρωπος δεν θα πάει να δει τζάμπα μια ταινία και να σπαταλήσει δύο ώρες από τη ζωή του, όπως κάνουμε εμείς ως επάγγελμα, αλλά θα πάει ως θεατής, θα φύγει από το σπίτι του, θα φάει κίνηση, θα πληρώσει βενζίνη, θα πληρώσει πάρκινγκ, θα πληρώσει εισιτήριο, θα πληρώσει στο μπαρ, θα χάσει δύο ώρες που κοστίζουν πολύ περισσότερο από όλα αυτά που έχει πληρώσει ήδη από τη ζωή του και πρέπει να έχει ένα λόγο να ξέρει τι βλέπει και γιατί το βλέπει.

Δυστυχώς, στην Ελλάδα, οι περισσότεροι κριτικοί διαχωρίζονται ανάμεσα σε καλλιτεχνικό και εμπορικό. Έτσι, ένας κριτικός που θα σου πει να πας να δεις το ρουμάνικο, δεν θα σου πει ποτέ να πας να δεις το “Knocked Up” ή το “Superbad”, ας πούμε που για μένα ήταν πάρα πολύ καλές δύο περιπτώσεις αμερικανικών κωμωδιών φέτος. Ή ακόμα και το “Hot Fuzz” που επίσης ήταν μια καλή αγγλική κωμωδία απείρως εμπορική, που όμως παραγνωρίστηκε γιατί είναι ταινία των multiplex.

Άρα, δεν πρέπει, πρέπει να πας να δεις το ρουμάνικο, γιατί αυτό μόνο είναι ποιότητα. Όχι, ποιότητα είναι κάθε ταινία. Είναι και το “Spiderman” ποιότητα. Αν είναι καλή δουλειά και σέβεται κάποια πράγματα, και ο “Spiderman” είναι ποιότητα.

Lisa Nesselson

Anyone else wants to say whether they've paid for their own ticket?

Ιωσήφ Πρωϊμάκης

Καταρχάς, να πω ότι είναι εντυπωσιακό που δεν έχει πεθάνει από ανία κανείς ακόμη. Αυτό είναι ενθαρρυντικό. Νομίζω είναι προφανές ότι κανείς μας δεν γεννήθηκε με τον τίτλο του κριτικού κινηματογράφου οπότε να πηγαίνουμε εξαρχής σε τζάμπα προβολές μέχρι να βρούμε κάποια δουλειά που να δικαιολογεί να βλέπουμε τις ταινίες επαγγελματικά. Όλοι πληρώναμε εισιτήρια και φαντάζομαι ότι όλοι έχουμε πληρώσει και αρκετά εισιτήρια για να βγαίνουμε να βλέπουμε δυο ταινίες κάθε μέρα.

Για την άποψη των κριτηρίων για την κριτική, νομίζω ο Ηλίας με έχει καλύψει απόλυτα, απλώς εμένα η αίσθησή μου είναι ότι είναι πάρα πολύ λίγες πλέον οι ταινίες που αξίζει να κάνεις όλη αυτή την ιστορία και να πας στο σινεμά να τις δεις. Αυτό είναι λίγο το πρόβλημα.

Ray Pride

I have paid for films and books about film and DVDs and I think that if you become a professional at your career whether you are an art critic or a food critic or a political journalist, ideally you hone your instincts, you struggle not to become jaded, but just to become ever more attentive that the nuance of a film or of a filmmaking style or of just a single moment in a film, you should have found a way that is an analogy of that you are an antenna quivering; that's more like you sit straight up

because you've recognized all the films you've thought about and talked about and written about, oh, in context, this is a pretty terrific moment and that should come from the practice of living with movies.

Lisa Nesselson

I thought of wrapping this up with something that I did not write but I think it describes criticism rather well. It is in "Variety" but it's not a Variety comment.

"In many ways, the work of a critic is easy. We risk very little, yet enjoy a position over those who offer up their work and their selves to our judgment. We thrive on negative criticism, which is fun to write and to read. But the bitter truth we critics must face is that in the grand scheme of things, the average piece of junk is probably more meaningful than our criticism designating it so. But there are times when a critic truly risks something and that is in the discovery and defense of the new. The world is often unkind to new talent, new creations. The 'new' needs friends".

That is, in fact, Anton Ego's speech in "Ratatouille". He's writing about a new taste, a new flavor and I wish us all new tastes and new flavors for many years to come. Thank you so much for coming today.

Χρήστος Μήτσος

Ευχαριστούμε πολύ.

